

MIC
ÎNDREPTAR
TURISTIC

PITEȘTI

EDITURA
MERIDIANE

MIC
ÎNDREPTAR
TURISTIC

MIHAIL CRISTESCU
Arh. GEORGE NICHITOVICI

PITEŞTI

EDITURA MERIDIANE
Bucureşti, 1969

Fotografiile au fost executate de Studioul de artă fotografică al Combinatului poligrafic „Casa Scînteii"

PE SCURT DESPRE PITEŞTI

Oraşul Piteşti, reşedinţă a judeţului Argeş este situat în apropiere de confluenţa Rîului Doamnei cu rîul Argeş, ape care-şi trag izvoarele de sub înaltele frunţi ale Negoiului şi Moldoveanului, cele mai semeţe piscuri ale munţilor Făgăraşului.

Aşezarea s-a dezvoltat la început timid pe partea dreaptă a văii superioare a Argeşului, ocupînd terasele înalte ale dealurilor Cotmenei, ca mai tîrziu să se lase spre albia rîului şi să se extindă de-a lungul ei, avînd-o drept axă longitudinală de dezvoltare.

Dealurile din jurul Piteştilor nu depăşesc cu mult altitudinea de 300 m (punct maxim pe dealurile Cotmenei: 359 m).

Situat la 44°52' latitudine nordică şi la 24°52' longitudine estică (altitudine 307 m), avînd o climă temperat continentală, influenţată de apropierea dealurilor şi pădurilor, oraşul este ferit atît de furia vînturilor cît şi de temperaturile foarte ridicate sau excesiv de scăzute. Temperatura medie anuală a aerului este de 9—10°C. Media lunii ianuarie atinge —2° —3°C iar cea a lunii iulie 20—21°C.

Precipitaţiile nu întrec 600—700 mm în medie anual, cele mai frecvente fiind în luna iunie (92 mm pe mp), iar cele mai reduse în luna ianuarie (36,8 mm pe mp). Zilele însorite se cifrează în medie la 107 pe an.

Caracteristici dominante ale climei (temperaturi medii moderate atît iarna cît şi vara, primăveri timpurii şi toamne lungi) fac ca oraşul Piteşti să poată fi considerat şi ca plăcută staţiune climaterică de deal. Lunile optime de vizitare sînt iulie, august şi septembrie.

Mîna harnică a omului a împînzit dealurile din împrejurimi cu livezi de pomi fructiferi şi cu întinse plantaţii de viţă de vie selecţio-

nată. Dintre acestea, viile de pe dealurile Ştefăneşti şi Vrăneşti au un renume de secole. Agriculturii îi sînt de asemenea rezervate terenuri întinse. Dar nota nouă a peisajului oraşului şi împrejurimilor sale o dă industrializarea realizată în ultimele două decenii.

Oraşul — devenit municipiu în cadrul noii împărţiri administrative — ocupă o suprafaţă de 3981 ha. Teritoriul său administrativ cuprinde comunele: Bascov, Bradu, Colibaşi, Mărăcineni, Ştefăneşti cu satele componente: Brăileni, Glîmbocu, Mica, Prislopu Mic, Schiau, Uiasca, Valea Ursei, Geamăne, Mioveni, Clucereasa, Făgetul, Racoviţă, Argeşelul, Enculeşti, Goleşti, Izvorani, Ştefăneştii Noi, Valea Mare — Podgorie, Viişoara, Zăvoi.

Oraşul Piteşti este un important nod rutier şi feroviar. Şosele moderne îl leagă de Bucureşti (DN 7 = 114 km); Cîmpulung (DN 73 = 52 km) şi de aici prin pasul Bran de Braşov (135 km); Curtea de Argeş (DR 703 = 39 km) şi hidrocentrala « Gh. Gheorghiu-Dej » de pe Argeş (66 km); Rîmnicu Vîlcea (DN 7 = 60 km) şi mai departe pe valea Oltului prin pasul Turnu Roşu de Sibiu (165 km); Slatina (DN 65 = 78 km) şi Craiova (120 km), ca şi de alte localităţi ca: Alexandria — Turnu Măgurele (DR 603), Giurgiu (DR 602), Drăgăşani (DN 67 B), Tîrgovişte, Ploieşti etc.

Calea ferată îi asigură şi ea legături cu Bucureştii (108 km), Slatina (81 km), Piatra Olt (88 km), Craiova (142 km), Curtea de Argeş (38 km) sau cu Cîmpulung (63 km).

Meleagurile pe care este aşezat oraşul Piteşti au fost locuite din cele mai vechi timpuri.

Descoperirile arheologice atestă că încă înaintea erei noastre prin aceste locuri exista o « cetate » getică situată pe vatra unor vechi locuinţe omeneşti a căror existenţă se întrevede încă din epoca paleolitică. Ca aşezare rurală, Piteştii apar consemnaţi în documente ca sat de « vecini », în proprietatea unui vistier Oancea cam prin secolul al XIV-lea. Cînd Basarab I (1322—1352) lovea la Posada, în « Ţara Loviştei », în anul 1330, pe regele Ungariei, Carol I Robert d'Anjou (1308—1343), venit să-şi impună cu armele suzeranitatea, şi-i distrugea armatele, cucerind independenţa Ţării Româneşti, Piteştii erau o aşezare în plină dezvoltare. Oraşul se pare că a luat fiinţă în apropierea satului cu acelaşi nume, pe un loc unde se ţinea tîrg periodic. Prima menţiune documentară a aşezării datează din anul 1388, cînd numele său apare într-un document prin care domnitorul Mircea cel Bătrîn dăruia mănăstirii Cozia, printre altele, şi o moară aflată « în hotarul Piteştilor ».

Cîţiva ani mai tîrziu, nu departe de Piteşti, la cca 16 km spre sud, în apropierea localităţii Ţuţuleşti de pe valea Dîmbovnicului, se desfăşoară vestita bătălie de la Rovine (1394) dintre Mircea cel Bătrîn şi Baiazid I (1389—1402), supranumit Fulgerul, sultanul Imperiului otoman.

Piteştii constituie încă din această perioadă un loc principal de popas la răscrucea de drumuri ce lega Cîmpulungul, Curtea de Argeş şi Slatina de azi.

Că Piteştii au devenit cu timpul un important centru economic, social-cultural şi administrativ o dovedesc desele sale menţionări în diverse acte domneşti din secolul al XV-lea. Astfel, într-un hrisov din 16 august 1481, Piteştii sînt menţionaţi ca oraş. În secolul al XVI-lea, oraşul este amintit ca reşedinţă domnească, punct de tranzit sau vamă la întretăierea drumurilor pe care se făcea intens comerţ cu vin şi sare, produse care încă nu erau monopol turcesc. Cele mai multe dintre atestările documentare din secolul al XVI-lea sînt în legătură cu unele vînzări, cumpărări sau « danii » de mori, vii, păduri, păşuni, ogoare, case şi sate. În 1507, de pildă, într-un document se semnalează comerţul cu miere, ceară, unt, vite, piei, peşte şi cereale. Din unele documente aflăm şi date despre organizarea administrativă, judecătorească şi fiscală a oraşului, cu « judeţ », « pîrgari » şi « pîrcălabi », despre existenţa unor meşteşugari (boiangii, tăbăcari) şi legăturile piteştenilor cu negustorii transilvăneni, mai ales braşoveni. Dintre documentele din secolul al XVI-lea menţionăm pe cele emise de cancelariile domnitorilor Mihnea Vodă zis « Cel Rău » (1508—1510) şi Neagoe Basarab (1512—1521) chiar în oraş, şi care prezintă aşezarea ca « scaun domnesc ». Astfel, la 18 ianuarie 1518, diacul Florea al domnitorului Neagoe Basarab scrie: « Şi eu, Florea, carii am scris în *minunatul foişor al Piteştilor*, în luna lui ghianar 18 di la Adam pînă acum alirgarea anilor pînă acum leat 7026 (1518).» Diacul Danciul aduce şi el o precizare privind importanţa oraşului: « Eu, Danciul cel mai mic dintre diaci, care am scris în minunatul *scaun în Piteşti*, luna mai zile 6, anul 7027 (1519) ». În alte documente se vorbeşte fie de « cetatea Piteşti » (11 iulie 1519), fie de « scaunul domnesc » (5 iulie 1555) de aci.

Faptul că Piteştii au fost de timpuriu « oraş » şi « scaun domnesc » nu este o întîmplare. Dezvoltat la locul de întîlnire al drumurilor ce legau oraşele care pe rînd au fost capitală a Ţării Româneşti: Argeş, Cîmpulung, Bucureşti, cu pasurile spre Transilvania (Bran, Turnu Roşu) sau cu drumul către Craiova prin Slatina, nu este de mirare că domnitorii, în călătoriile lor, îşi aşezau curtea şi în acest loc de popas unde aveau mori, vii şi întinse moşii pe care le stăpîneau şi administrau ca orice mare feudal.

Un document din 1 februarie 1591 scris de logofeţia din Bucureşti a domnitorului Mihnea Turcitul (în a doua lui domnie, 1585—1591) pomeneşte de existenţa « judeţului şi a 12 pîrgari din oraşul Piteşti ». O « carte » din 22 ianuarie 1596 ne dă veşti despre un anume judeţ Ivan, despre cei « 12 pîrgari şi pîrcălabi şi cu oamenii buni din oraşul Piteşti ».

În secolul al XVII-lea mărturiile scrise indică prezenţa, cam pe locul unde era « Tîrgul din Vale » (numit de localnici « Curtişoara » şi unde se ţinea cu ani în urmă tradiţionalul Tîrg al Moşilor), a unei curţi a lui Matei Basarab (1632—1654), domnitor care poseda întinse vii pe dealurile de lîngă Piteşti.

În acelaşi secol, Constantin Şerban Basarab « Cîrnul » (1654—1658) ridică în oraş biserica « Sf. Gheorghe » (1656), pe lîngă care de prin anul 1700 a funcţionat o « şcoală domnească » (pînă în secolul al XIX-lea). Constantin Brîncoveanu (1688—1714) locuia în oraş toamna, cînd venea la viile sale din Valea Mare, el fiind acela care a fixat şi unitatea de măsură « vadra de Piteşti ».

Drumurile comerciale Braşov—Cîmpulung—Piteşti şi Sibiu—Rîmnic—Piteşti şi de aici la Dunăre ofereau oraşului posibilitatea să-şi dezvolte comerţul cu vinuri, fructe şi derivate ale produselor agricole.

În secolul al XVIII-lea, diverse documente se referă la activitatea economică a oraşului care întreţine legături strînse cu Braşovul, devine punct de oprire pe drumul de poştă creat (1835 olăcari, 1861 diligenţe), şi în care se dezvoltă tot mai mult breslele. Gruparea meşteşugarilor din aceeaşi branşă pe anumite uliţe a făcut ca acestea să poarte multă vreme denumirile breslelor respective. Astfel, actuala stradă Brîncoveanu se numea Tabaci, strada Craiovei se numea Cojocari ş.a.

Oraşul cu aspect patriarhal din secolul al XIX-lea se afirmă la rînd cu alte localităţi din ţară, ca un centru al mişcărilor social-politice ale vremii. În timpul marii răscoale populare condusă de Tudor Vladimirescu la 1821, prin Piteşti trece detaşamentul de panduri condus de Simion Mehedinţeanu, detaşament avînd misiunea să asigure protecţia coloanei principale de panduri ce se îndrepta de la Slatina spre Bucureşti, sub conducerea « domnului » Tudor. Tot prin Piteşti trec spre Bucureşti (prin Găieşti), cetele de panduri conduse de Iordache, şi avînd misiunea de a tăia calea spre munte (şi prin pasul Bran în Transilvania) a boierilor refugiaţi din capitală.

În 1848, Piteştii sînt un centru activ de sprijin al revoluţiei burghezo-democratice. Să nu uităm că la conacul Goleştilor din apropiere s-au concretizat multe din ideile paşoptiste, unii din membrii familiei Golescu luînd parte activă la revoluţie sau deţinînd posturi în guvernul provizoriu.

Dar jumătatea secolului al XIX-lea găseşte oraşul într-o stare precară din punct de vedere urbanistic şi edilitar. Pomicultura, viticultura, creşterea vitelor, negoţul rămînînd ocupaţiile de bază ale locuitorilor, dezvoltarea oraşului se face lent.

Această stare de lucruri o vede Mihail Kogălniceanu în vara anului 1864, cînd în timpul călătoriei sale prin ţară pentru a se informa asupra efectelor reformei agrare, trece şi prin Piteşti, de unde scrie domnitorului Alexandru Ioan Cuza:

« Piteştilor le lipsesc de toate, ca tuturor oraşelor din Muntenia. O veche ruină ar putea fi transformată în primărie. Am promis cetăţenilor, care ţin mult la aceasta, ca să intervin pe lîngă Alteţea Voastră ca ea să fie dăruită oraşului precum şi o veche grădină aparţinînd unei mănăstiri secularizate din partea locului şi care n-ar pierde nimic ca să fie transformată în parc public ».

Cu toată indiferenţa arătată de autorităţi, entuziasmul unor oameni cu vederi înaintate contribuie totuşi la dezvoltarea culturală a oraşului. În 1852 ia fiinţă prima trupă permanentă de teatru, condusă de C. Halepliu. În 1866 se deschide primul liceu. Prin strădaniile unor profesori şi iniţiativele unor elevi, în jurul acestui liceu se concentrează cu timpul o întreagă activitate culturală: se creează societăţi culturale, se editează reviste, se pun bazele unei biblioteci publice şi a unui muzeu.

În al şaptelea deceniu al secolului al XIX-lea Piteştii sînt legaţi de capitala ţării prin calea ferată Bucureşti—Piteşti—Slatina—Craiova—Vîrciorova, cînd se construieşte şi gara (1872).

Dezvoltarea industrială a Piteştilor se face lent, oraşul fiind mult legat de specificul lui agricol şi pomi-viticol. În 1860 se deschide o manufactură de săpun, iar în 1888 una de textile.

Abia în 1907 apare prima unitate industrială — o fabrică de textile în cartierul Găvana. În acelaşi an încep lucrările pentru alimentarea cu apă potabilă şi canalizare a oraşului, lucrări care se termină în 1910, cînd se introduce şi iluminatul electric (în 1861 iluminatul străzilor se făcea cu opaiţe şi lumînări, în 1865 cu lămpi cu gaz).

Primele decenii ale secolului al XX-lea înregistrează organizarea unor acţiuni ale maselor muncitoare din oraş îndreptate împotriva exploatării. Cînd vîlvătăile răscoalei ţărăneşti din 1907 pentru pămînt, libertate şi dreptate socială cuprind şi satele argeşene (Pădureţi, Ciomăgeşti, Călineşti, Leordeni etc.) muncitorii iniţiază diverse acţiuni de solidaritate cu ţăranii răsculaţi. În acelaşi an, în oraş au loc manifestări de protest împotriva legislaţiei burgheze care nu prevedea măsuri pentru asigurări sociale.

La greva generală din 1920 iau parte şi muncitorii piteşteni. Luptele ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie — februarie 1933 au un larg ecou la Piteşti. În oraş, ca şi la Rîmnicu Vîlcea şi Piatra Olt, în zilele imediat următoare lui 15—16 februarie, muncitorii ceferişti se declară hotărîţi să reînceapă şirul grevelor dacă nu se anulează scăderea salariilor. La întreprinderile textile din Piteşti au loc puternice întruniri de protest împotriva crimelor săvîrşite la Griviţa. În gara Piteşti, ca şi în alte oraşe, muncitorii se alătură cu

entuziasm acelora care cer eliberarea luptătorilor ceferişti şi petrolişti trimişi în faţa tribunalului militar din Craiova.

La Piteşti s-a tipărit (şi a fost retras de autorităţi chiar din tipografie) primul număr al revistei « Amicii U.R.S.S. » (1934). Tot aici, apare între anii 1935—1936 ziarul « Omul liber », care militează pentru crearea unui front popular în lupta împotriva fascismului şi războiului. De altfel, în Piteşti a luat fiinţă unul din cele mai puternice comitete antifasciste din ţară.

În anii dictaturii fasciste şi ai războiului antisovietic au fost organizate numeroase acţiuni patriotice (tăierea firelor telefonice de legătură ale armatei hitleriste, scoaterea din funcţie a liniei de cale ferată spre Curtea de Argeş, sabotarea comenzilor militare de către croitorii piteşteni ş.a.).

La 23 August 1944 locuitorii oraşului iau parte activă la realizarea actului istoric al eliberării ţării de sub jugul fascist.

Anii de după eliberare marchează o nouă etapă în istoria oraşului care se impune pe zi ce trece ca un tot mai important centru economic şi cultural al ţării.

Consecinţă directă a apariţiei pe harta oraşului a unor noi întreprinderi industriale, în zilele noastre are loc o prefacere completă a Piteştilor din punct de vedere edilitar.

Structura urbanistică de tip liniar a oraşului — ca o urmare firească a dezvoltării acestuia de-a lungul rîului Argeş, între acesta şi terasa superioară care-l mărgineşte spre sud-vest, a generat pe de o parte o reţea de circulaţie determinată de o axă longitudinală (Bulevardul Republicii), iar pe de altă parte o supralărgire a oraşului în bucla de intersecţie, Bulevardul Republicii—Bulevardul 19 Noiembrie, bulevard care constituie axa transversală a oraşului şi face legătura cu stadionul « 1 Mai ».

Noile ansambluri de locuinţe ridicate pe Calea Bucureştilor în zona centrală, în cvartalele Traian, Teilor, Smeurei şi Piaţa Gării, în zona sud şi în zona nord impresionează prin eleganţa arhitecturii.

Viaţa social-culturală a oraşului cunoaşte şi ea mari şi adînci prefaceri. Există astăzi la Piteşti un teatru de stat, cu secţii de estradă şi de păpuşi, un muzeu local, înfiinţat în 1956, un palat al culturii, o casă a pionierilor, numeroase şcoli de cultură generală, tehnice etc. Crearea, în 1962, a Institutului pedagogic, a înscris oraşul pe harta centrelor de învăţămînt superior ale ţării.

De la 19.532 de locuitori, cîţi număra oraşul la recensămîntul din 1930, Piteştii au azi o populaţie de cca 70.000 de locuitori, fiind în plină transformare urbanistică.

ITINERAR TURISTIC ÎN ORAŞ

Pe Bulevardul Republicii spre centru

Poarta principală de intrare în oraş rămîne Calea Bucureştilor, care este o prelungire a drumului naţional nr. 7 ce leagă Piteştii de Bucureşti. Pe această arteră s-au construit în 1962—1963 numeroase blocuri cu 4 şi 5 nivele, cuprinzînd peste 1700 de apartamente şi dispunînd de toate dotările corespunzătoare.

Urcînd strada, în pantă lină, se ajunge curînd la întretăierea cu Str. 1 Mai. În dreapta, pe strada 1 Mai, la nr. 62 se află *Spitalul unificat*.

Continuînd drumul pe Calea Bucureşti, întîlnim pe partea stîngă *cinematograful « Bucureşti »* (29), avînd o sală modernă, încăpătoare.

La intersecţia Căii Bucureştilor cu B-dul Republicii apare monumentala clădire a *Teatrului de stat « Al. Davila » (2)*, înfiinţat în 1948. Primele spectacole de teatru au avut loc în Piteşti în 1841, într-o încăpere a « Şcolii Preparandiale ». Ele erau date de către o trupă franceză. În 1852, C. Halepliu a înfiinţat o trupă permanentă care dădea spectacole într-o clădire pe al cărei loc este azi cinematograful « Modern » (strada Victoriei). Printre actorii care alcătuiau colectivul teatral al lui Halepliu sînt menţionaţi M. Albescu, V. Hristescu, Elena Hristescu-Albescu, Evolschi cu soţia. Trupa aceasta activa în condiţii foarte grele. Neputînd da decît cîte trei spectacole pe

N. R. Numerele din paranteze corespund obiectivelor turistice trecute pe harta oraşului.

săptămînă, încasările nu acopereau cheltuielile. Decorurile se confecţionau de multe ori cu ajutorul material al localnicilor dornici să aibă şi ei un teatru. În 1852 repertoriul teatrului piteştean cuprindea 84 de piese, din care nu lipseau lucrări din dramaturgia originală românească aparţinînd lui V. Alecsandri, C. Caragiale, C. Halepliu, sau ale piteştenilor Gr. Mavrodolu şi I. C. Lerescu.

Amenajarea actualului edificiu al teatrului, începută în 1953, a fost terminată în anul 1955. Teatrul poartă numele ilustrului dramaturg şi om de teatru Al. Davila (1862—1929), născut la Goleşti ca fiu al doctorului Carol Davila şi al Ancăi Golescu. Drama sa istorică « Vlaicu Vodă », scrisă în 1905, se înscrie printre capodoperele dramaturgiei româneşti. Ca director al Teatrului Naţional din Bucureşti (1905, şi 1908, 1912, 1914), ca regizor al propriei sale companii teatrale (1909), a militat pentru afirmarea dramaturgiei naţionale.

Sala teatrului are 452 de locuri. Aici au loc spectacole ale secţiei de dramaturgie şi ale celei de estradă. Secţia de păpuşi îşi are sediul în Str. Doamna Bălaşa.

De la Teatrul de stat itinerarul nostru continuă pe Bulevardul Republicii care formează, aşa cum s-a mai arătat, axa longitudinală de dezvoltare a oraşului şi din care se desprind o serie de străzi pe stînga sau pe dreapta. La extremităţi, B-dul Republicii este prelungit de strada Negru Vodă şi strada N. Bălcescu (spre nord-vest, la ieşirea către Rîmnicu Vîlcea), şi de şoseaua Giurgiului (spre sud-est, la ieşirea către Videle-Giurgiu).

Îndreptîndu-ne spre centru, pe partea stîngă a bulevardului, întîlnim clădirea *Consiliului popular municipal (3)*, construcţie ridicată în stil neoclasic, la 1886, iar pe partea dreaptă clădirea de la nr. 50—52 construită către sfîrşitul secolului al XIX-lea, în care a locuit o vreme scriitorul Alexandru Odobescu (1834—1895) membru al Academiei române, profesor de arheologie la Universitatea din Bucureşti, cercetător şi al meleagurilor argeşene.

Imediat, pe dreapta, avînd în faţă o curte cu brazi înalţi şi flori multicolore, întîlnim *casa pictorului R. Schweitzer-Cumpăna*. Născut în 1886 în acest oraş, absolvent al Academiei de arte frumoase din Berlin, Schweitzer-Cumpăna este autor a numeroase opere (îndeosebi portrete, peisaje şi scene din viaţa ţăranilor) realizate în tehnici diferite (ulei, acuarelă şi desen mai ales în cărbune), într-o viziune realistă. Multe din tablourile pictorului figurează azi în galeria de artă a muzeului local.

După casa pictorului R. Schweitzer-Cumpăna, pe aceeaşi parte, lăsînd în urmă clădirea în care îşi are sediul redacţia revistei «Argeşul », colţ cu strada Panselelor, se află *Muzeul local (4)*, inaugurat în 1956 şi reorganizat în actualul local în 1966. Imobilul, cu un singur nivel,

adăposteşte *secţia de istorie* în care sînt prezentate o serie de materiale descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice de pe fostul teritoriu al regiunii Argeş.

Din paleoliticul inferior (600.000—120.000 î.e.n.) sînt expuse aci unelte aparţinînd culturii de Prund (unelte din piatră sub formă microlitică), meleagurile acestea fiind socotite cel mai puternic centru al acestei culturi din Europa. Din paleoliticul superior (100.000—10.000 î.e.n.) reţin atenţia un colţ de elefant de pădure (Palaeoloxodon antiquus), găsit la Ştefăneşti şi diverse unelte din piatră (toporaşe, vîrfuri de săgeţi etc.). Epoca neolitică (6000—1900 î.e.n.) este ilustrată prin reconstituirea, în miniatură, a unei aşezări aparţinînd culturii Gumelniţa, întărită cu şanţ, descoperită la Teiu-Costeşti, comună aflată la 27 km sud de Piteşti (care merită o atenţie deosebită atît mai mult cu cît pe teritoriul ţării noastre nu au fost găsite decît două asemenea aşezări, încă una la Vidra, pe valea Sabarului, lîngă Bucureşti), precum şi printr-o serie de unelte şi ceramică fie ornamentată prin incizie (cu pliseuri de origine sud-orientală şi motiv caracteristic o bandă umplută cu puncte) fie pictată cu grafit. Din epoca bronzului (mileniul doi î.e.n.) şi a fierului (jumătatea mileniului doi î.e.n. – primele secole e.n.) se remarcă unele obiecte găsite în special la aşezarea geto-dacică de la Cetăţeni, precum şi tezaurele monetare dacice găsite pe teritoriul judeţului şi împrejurimi. Epoca romană este prezentă prin reconstituirea miniaturală a castrului de la Jidava (din apropiere de Cîmpulung) şi prin numeroase obiecte ornamentale sau de uz general, opaiţe, arme, materiale de construcţii (cărămizi, ţigle, olane) unele marcate cu însemnele legiunilor romane ce le-au confecţionat. Din perioada orînduirii feudale se pot vedea unelte, arme şi ceramică din secolele VII—XI, găsite la Bîrlogu—Costeşti; obiecte de ceramică, unelte, obiecte de podoabă din secolele XII — XIII, găsite mai cu seamă la Cetăţeni (importantă aşezare dacică, continuată şi în orînduirea feudală). Tot aici s-au descoperit în ultimul timp fragmente de pictură în frescă aparţinînd secolelor XII — XIII. Muzeul dispune şi de o bogată colecţie de artă plastică.

Înainte de a continua traseul pe bulevardul Republicii, după vizitarea muzeului, ne abatem prin strada Panselelor, unde se află *Casa tineretului (5)*, în strada Horia, Cloşca şi Crişan pentru a face un scurt popas la una din cele mai vechi instituţii de cultură ale oraşului: *liceul «N. Bălcescu» (6)*.

Liceul şi-a deschis porţile cu o singură clasă gimnazială la 6 septembrie 1866 în acelaşi local cu Şcoala domnească din Pasajul Şcoalelor. Şcoala avea un profesor şi 12 elevi şi funcţiona prin subscripţie publică. Între 1866—1894 ea a funcţionat ca gimnaziu, iar din 1894 ca liceu. Din trecutul liceului se aminteşte înfiinţarea în 1897

a societăţii de lectură «Junimea» a revistei Junimea (1908), a societăţii artistice «Doina» (1902), a revistei «Trivalea» (1935).

În cadrul liceului funcţionează o *bibliotecă* înfiinţată în 1878. care dispune de numeroase cărţi valoroase. În fondul ei se află şi biblioteca lui George Ionescu-Gion (1857—1904) publicist şi istoric, autor al «Istoriei Bucureştilor» (1899). De la cele 8000 de volume cîte avea în 1930, biblioteca numără azi cca 30 000 de volume. Tot în cadrul liceului funcţionează cîteva laboratoare, un laborator-muzeu, o sală de muzică (cu o interesantă colecţie de instrumente muzicale donate de prof. Remus Macarie (m. 1925), renumit constructor de viori, un amfiteatru pentru spectacole, o bază sportivă (cu săli de gimnastică, terenuri de baschet, handbal, volei şi fotbal) ş.a.

La acest liceu şi-au făcut studiile în trecut o seamă de personalităţi ale culturii româneşti. Menţionăm printre alţii pe G. Ionescu-Gion, geograful George Vîlsan (1885—1935), poetul Ion Minulescu (1881—1944), prozatorul George Ulieru (1884—1943), pictorul Costin Petrescu (n. 1873), criticul literar Vladimir Streinu (n. 1902), prozatorul şi ziaristul Tudor Teodorescu-Branişte (n. 1899), pictorul R. Schweitzer-Cumpăna (n. 1886), dr. I. Stoia (n. 1898), compozitorul N. Brînzeu (n. 1907).

Clădirea în care este adopostit liceul a fost construită între 1897—1899 şi cuprindea cinci corpuri. (În 1935 i s-a adăugat internatul, cu o sală de festivităţi, care a fost distrus la un bombardament în 1944. Reconstruit în 1949, internatul a reintrat în funcţiune în 1950.) Construcţia are două nivele. Faţadele sînt tratate în cărămidă aparentă, în stilul arhitecturii româneşti. Faţada principală este decorată sub cornişe şi deasupra intrării cu o ornamentaţie pictată pe un fond auriu reprezentînd o înlănţuire de frunze de lauri şi de stejar. Un soclu de piatră, brîul care înconjoară clădirea şi ancadramentele de piatră de la ferestre întregesc decoraţia faţadei.

Deasupra intrării se găseşte *bustul lui Nicolae Bălcescu*, operă a sculptoriţei Delfina Mirescu dezvelit în 1958. În dreapta intrării, pe faţadă, a fost fixată în 1966 o placă comemorativă a cărei inscripţie aminteşte de împlinirea a 100 de ani de existenţă a liceului.

În curtea liceului, pe dreapta (lîngă intrarea spre internat) se găseşte, aşezat pe un soclu de piatră, *bustul* publicistului şi istoricului *G. Ionescu-Gion*, operă a sculptorului Fr. Storck (din 1907) dezvelit în 1911.

După cercetarea muzeului şi vizita făcută la liceu, urmăm plimbarea pe Bdul. Republicii şi ajungem curînd în faţa *Parcului (7)* amenajat în 1957 (pe locul fostei grădini publice, existente din 1869).

În acest parc se află *monumentul 1907*, operă a sculptoriţei Veturia Ilica. Aşa cum arată inscripţia de pe soclu, monumentul a fost înălţat «în memoria ţăranilor răsculaţi împotriva regimului burghezo-moşieresc pentru pămînt şi libertate». (Aprinse în satul Flămînzi din Moldova, vîlvătăile răscoalei s-au întins repede în întreaga ţară. Ele au cuprins şi satele argeşene, printre care: Călineşti, Leordeni, Pădureţi, Ciomăgeşti, Retevoeşti, Capul Piscului, Ţigăneşti, Gorani.) Monumentul a fost dezvelit la 5 martie 1960.

Pe latura de vest a parcului, formînd un adevărat fundal monumentului 1907, se vede clădirea *Consiliului popular judeţean Argeş (8)*. Construită între anii 1898—1899 clădirea păstrează stilul arhitecturii neoclasice de la sfîrşitul secolului al XIX-lea. Faţada principală este decorată cu coloane puternice din piatră, cu capiteluri corintice la corpul central şi ionice la aripile laterale. Pe aceste locuri se ridica în secolul al XVIII-lea, biserica schit Buliga, care a adăpostit în incinta sa în decursul timpului: un han (Hanul Buliga), o şcoală primară de băieti (1834—1840), externat de fete (1860—1863), sediul pompierilor (1860), primăria, devenind astfel un aşezămînt cultural, economic şi administrativ.

Cîteva obiective turistice din centru

Pornind pe B-dul Republicii din dreptul parcului aflat în faţa Consiliului popular judeţean, se întîlneşte nu departe, pe stînga arterei, clădirea modernă, pe patru nivele, a sucursalei *Băncii Naţionale*, clădită între 1964—1966, cu faţadele în terasit şi praf de piatră, cu soclu placat cu travertin. Aliniată în spatele acestei clădiri, construcţia în care îşi are sediul *Banca de investiţii* afişează şi ea trăsăturile arhitecturii moderne. Construcţia a fost ridicată în anii 1966—1967.

Din apropierea celor două instituţii bancare, trecem prin pasajul care leagă B-dul Republicii de strada Doamna Bălaşa.

Primul obiectiv întîlnit după trecerea pasajului este *biserica Domnească (15)*, monument de arhitectură. Înălţată în 1656 pe locul alteia mai vechi, probabil din timpul lui Mircea cel Bătrîn (secolul al XIV-lea), biserica a avut drept ctitor pe Constantin Şerban Basarab zis Cîrnul (domn al Ţării Româneşti între 1654—1658) şi pe soţia acestuia Doamna Bălaşa.

La origine, planul trilobat, pridvorul deschis şi împărţirea interioară se asemănau cu cele ale Mănăstirii Dealului. O serie de prefaceri, printre care cea mai importantă datează din 1875, o modifică substanţial. Tot din timpul acestei prefaceri datează şi tîmpla

bisericii, o remarcabilă sculptură în lemn de tei. În 1876 este pictată în întregime de Gh. Stoenescu, elev al pictorului Gh. Tattarescu, pictură pe care o mai regăsim astăzi numai în naos.

Monumentul a fost restaurat între 1966—1968, redîndu-i-se înfăţişarea iniţială, cu faţadele în întregime din cărămidă aparentă. După restaurare monumentul a recăpătat adevărata sa valoare arhitecturală. Decoraţia exterioară este accentuată prin firide şi o profilatură echilibrată specifică monumentelor de acest gen din epoca respectivă.

Monumentul prezintă o valoare de unicat în ceea ce priveşte arhitectura datorită prezenţei pridvorului pe două nivele nemaiîntîlnite la nici unul din monumentele de acest gen din acele timpuri.

În incinta bisericii Domneşti a funcţionat de prin 1700 şi pînă în secolul al XIX-lea *o şcoală domnească*, cunoscută sub denumirea de « Şcoala domnească de la Sf. Gheorghe », cea mai veche şcoală de pe aceste meleaguri, atestată documentar din primii ani ai secolului al XVIII-lea. În apropierea bisericii, probabil că a existat şi curtea domnească de unde s-au emis numeroase acte începînd din secolul al XV-lea.

Tot aici, în 1859, s-au întrunit cetăţenii oraşului pentru a-şi manifesta bucuria în legătură cu realizarea Unirii Principatelor.

Prin noua sistematizare, în apropierea bisericii Domneşti (fosta piaţă a oraşului) au apărut în 1967—1968 o serie de clădiri monumentale.

Din dreptul bisericii Domneşti, dacă ne continuăm plimbarea la dreapta, ajungem prin str. Teiuleanu la alt monument de arhitectură, *biserica Mavrodolu (28)*, ridicată între 1815—1818 pe locul uneia din lemn (1752) cu împrejmuire de zid care se mai vede şi azi pe latura de sud şi nord. Ctitor al bisericii a fost căminarul Ioan Mavrodolu. Biserica a suferit în decursul timpului mai multe prefaceri. La restaurarea din 1849 (după incendiul din 1848), i se adaugă o a doua turlă. Mai au loc refaceri în 1867—1868 (cînd catapeteasma din zid e înlocuită cu una din lemn de tei sculptat) şi în 1914. În biserică se află un tablou care-l înfăţişează pe ctitor şi care datează din 1869, precum şi cîteva cărţi şi alte obiecte din secolul al XX-lea. Printre altele se află aci o Evanghelie din 1835, un Chivot (1834) din argint, ornat cu miniaturi artistice, o condică inventar din 1840, cu o admirabilă caligrafie. În apropierea bisericii, a funcţionat în secolul al XIX-lea (pînă în 1894) o şcoală.

Din dreptul bisericii Domneşti continuăm vizitarea centrului oraşului, îndreptîndu-ne spre stînga, de-a lungul arterei largi pe care o constituie azi str. Victoriei (stradă contopită pe o porţiune cu str. Doamna Bălaşa). Strada Victoriei era cunoscută în trecut sub numele de Uliţa Mare, fiind podită cu buşteni şi scînduri pînă în 1910. Aici este şi azi locul de promenadă al piteştenilor.

La parterul noilor blocuri din această zonă centrală a oraşului, construită între 1962—1963 (cu 1.000 de apartamente) se află o serie de magazine constituind centrul comercial al oraşului.

Pe partea stîngă a străzii Victoriei, rămasă pentru circa 200 m sub numele de Doamna Bălaşa al vechii străzi, întîlnim sediile: Asociaţiei Sportive « F. C. Argeş », magazinul « Modern », Teatrul de păpuşi « Aşchiuţă » (19), apoi Agenţia de Voiaj C.F.R. (17), hotelul « Argeş » (18), Casa Armatei, hotelul turistic cu 200 locuri şi restaurant, Agenţia teatrală, complexul de magazine pentru cadouri, articole de sport, foto, muzică şi librăria « Mihail Eminescu ».

Pe partea dreaptă a străzii Victoriei se află Agenţia C.E.C., Agenţia O.N.T. « Carpaţi » (20), Filiala C.E.C. (21), Filiala O.N.T. « Carpaţi », şi restaurantul « Argeş » (22). După restaurantul « Argeş », mai departe se trece pe lîngă cinematograful « Tineretului », cinematograful « Modern » (23), Biroul de turism pentru tineret, Comitetul judeţean U.T.C. şi se ajunge la Palatul Culturii (24).

În această clădire construită în 1914, cu faţada principală tratată în stil neoclasic, îşi au sediul numeroase instituţii şi anume: Biblioteca centrală municipală cu un fond de peste 150.000 volume; orchestra de muzică populară « Doina Argeşului » care a început seria spectacolelor din 1955; Şcoala populară de artă, deschisă în 1958; Staţia de radioficare a municipiului.

În cadrul « Palatului culturii » îşi duc activitatea: ansamblul coral format dintr-un cor bărbătesc (laureat al concursurilor naţionale ale artiştilor amatori) şi un cor de cameră mixt; o formaţie de teatru (de asemenea laureată a concursurilor naţionale ale artiştilor amatori), orchestra simfonică în colaborare cu Liceul de muzică şi o formaţie de muzică uşoară, o formaţie de dansuri populare, un taraf de muzică populară, o formaţie de teatru de păpuşi şi cercurile pentru copii de: pian, chitară, vioară şi balet; cercuri de uz practic din 1968.

De asemenea în sălile palatului îşi duc activitatea: cenaclul literar « Liviu Rebreanu » (1947) sub egida Casei de creaţie populară şi Universitatea populară sub egida Comitetului de Cultură şi Artă pentru cursurile de cunoştinţe medicale, mic dicţionar enciclopedic şi limbi străine.

Nu lipsesc din activitatea « Palatului Culturii » nici conferinţele, simpozioanele, expoziţiile de artă, întîlnirile cu personalităţile politice culturale şi ştiinţifice din ţara noastră.

În apropiere de Palatul Culturii se află sediul *Comitetului judeţean al P.C.R. (1)* şi ceva mai departe *Teatrul de Stat*, prin faţa căruia am trecut cînd am început vizitarea oraşului. Pe aceeaşi parte a străzii Victoriei, în apropiere de intersecţia cu calea Bucureşti, se află *Cafe-bar « Bucureşti »*.

De la hotelul „Argeş" pe dealul Turceşti

După vizitarea centrului oraşului, turiştii dornici de a avea în faţa ochilor întreaga panoramă a Piteştilor, pot face o scurtă plimbare spre stadionul « 1 Mai », situat pe dealul Turceşti. Pentru aceasta, revenim de la Palatul Culturii în dreptul hotelului « Argeş ». De aici, ne îndreptăm spre dreapta şi după ce depăşim pe stînga clădirea modernă a *Poştei şi telefoanelor* (9), şi traversăm bulevardul Republicii, începem să suim panta dealului Turceşti pe B-dul 19 noiembrie.

Pe stînga bulevardului se deschide strada Egalităţii, care numai după cîţiva metri ne duce în strada Primăverii, unde se poate vizita un valoros monument de arhitectură: *biserica Sf. Treime*. Ridicată în secolul al XVII-lea, biserica a fost pictată în 1731, refăcută şi repictată în 1864, restaurată în 1957 şi 1962. Cu ocazia restaurării din zilele noastre, s-a descoperit în naos, pe peretele din stînga al absidei, pictura în frescă originală. Pridvorul are ferestrele cu ancadramentele de piatră sculptată în secolul al XVII-lea. În interior se păstrează icoane din a doua jumătate a secolului trecut.

Continuînd traseul pe B-dul 19 Noiembrie, întîlnim pe dreapta *restaurantul terasă Turist* (14), plăcut loc de popas în timpul verii pentru cei ce se duc sau vin de la stadion. Chiar din dreptul restaurantului, pe dreapta, se zăresc blocurile noului cartier de locuinţe « Teilor », realizat între 1960—1961. Ceva mai departe, pe stînga B-dului 19 Noiembrie, strada Traian ne poate conduce la o altă zonă de blocuri moderne, cartierul « Traian », construit între 1958—1959, unde se află *clubul muncitoresc « Petrolul »*.

Urcînd în continuare panta lină a dealului Turceşti, bulevardul 19 Noiembrie se continuă cu B-dul Eroilor pînă la moderna bază sportivă a Asociaţiei sportive « F. C. Argeş», *stadionul « 1 Mai »* (10). Construit pe platoul dealului în 1963 şi inaugurat la 1 mai 1964, stadionul are în afara terenului de fotbal, o pistă de atletism, terenuri de volei, baschet, rugbi. Are o capacitate de 20.000 de locuri.

De pe botul de deal pe care se desfăşoară şoseaua de centură a oraşului şi care trece prin faţa stadionului, se deschide o priveliste largă asupra oraşului.

Din centru spre zona industrială sud

Folosind autobuzul nr. 2 care pleacă din dreptul Teatrului de Stat pe B-dul Republicii, putem face o interesantă plimbare spre zona industrială din sudul oraşului. Pe parcurs, după ce depăşim cîteva

din obiectivele enunţate în capitolul « Pe B-dul Republicii spre centru », ajungem la *gara centrală* (12), în faţa căreia se deschide o piaţetă înconjurată de blocuri noi. Imediat pe dreapta, se zăreşte, pe terasa dealului din faţa gării, *Institutul pedagogic* (11), într-un nou cartier de locuinţe însumînd peste 4300 apartamente, unde s-a construit (pe Calea Craiovei) modernul *cinematograf « Dacia »* (27). Prin crearea acestui institut în 1962, Piteştii au devenit un centru de învăţămînt superior. În cadrul Institutului funcţionează trei facultăţi: filologie, matematică şi ştiinţe naturale. Aici îşi desfăşoară activitatea cercul de istorie literară « N. Iorga ». Institutul pregăteşte circa 600 de studenţi. Prima promoţie a absolvit cursurile în 1965.

Clădirea în care funcţionează Institutul a fost ridicată în 1923 în stilul arhitecturii româneşti.

Continuînd drumul cu autobuzul pe şoseaua Giurgiului, după ce depăşim *autogara* (13), ajungem în mijlocul unui nou complex industrial al oraşului (cunoscut sub denumirea de « platforma chimică »). Este vorba în primul rînd de *Combinatul petro-chimic*, în cadrul căruia funcţionează o *rafinărie* cu o capacitate finală de rafinare de trei milioane tone ţiţei anual (construită între 1967—1968), şi o serie de fabrici care vor prelucra derivatele petroliere. Tot în acest complex industrial se află *Uzina chimică*, care a intrat în funcţiune în 1966 cu două secţii: negru de fum de înaltă abraziune (capacitate 18 000 t/an) şi anvelope, cu întreg procesul de producţie automatizat.

De la Teatrul de Stat spre cartierul Găvana

Desigur, din agenda turistului aflat la Piteşti nu poate lipsi o plimbare spre cartierul Găvana, care constituie o altă zonă industrială a oraşului. Plecînd din dreptul teatrului pe B-dul Republicii şi în continuare pe str. Negru Vodă, spre ieşirea din oraş, se ajunge curînd în cartierul Găvana. Aici, în secolul al XIX-lea erau cîteva manufacturi (una de săpun, înfiinţată în 1860, alta de textile, înfiinţată în 1888 etc.). La începutul secolului nostru (în 1907), şi-a deschis porţile, tot în această parte a oraşului, prima fabrică a Piteştilor (de textile). Astăzi, Găvana a ajuns un adevărat orăşel al industriei argeşene. Obiectivele industriale cele mai importante sînt:

Fabrica de tananţi de extracţie « Argeşul » intrată în exploatare între 1950—1951. Este una dintre cele mai mari unităţi din ţară cu acest profil (extrage taninul — produs folosit în industria pielăriei). În ultimii ani, procesul tehnologic al producţiei s-a perfecţionat, trecîndu-se de la fabricarea taninului în stare lichidă, la cel în stare solidă.

Combinatul pentru industrializarea lemnului, profilat pentru valorificarea superioară a lemnului. Dispune de utilaje de înaltă productivitate, avînd linii tehnologice automate. În cadrul combinatului funcţionează fabrici de mobilă, placaj, plăci fibrolemnoase, binale, semifabricate şi parchete, cherestea din foioase şi răşinoase. Este unul din principalele combinate de acest fel din ţară.

Fabrica de textile « Găvana », cea mai veche întreprindere industrială a oraşului (1907) dezvoltată şi modernizată în ultimele două decenii. Producţia ei a crescut de aproape trei ori faţă de cea din 1938. Are două secţii: ţesătorie şi filatură. În 1961 a intrat în funcţiune noua filatură.

Fabrica de stofe « Argeşana ». Este una din cele mai tinere unităţi industriale ale Piteştilor (1967—1968). Aici se produc anual 10.000.000 mp ţesături fine pentru costume bărbăteşti, rochii, pardesie şi 3.000 tone de fire pieptănate simplu.

Centrala electrică de termoficare « Găvana », intrată în funcţiune în 1962. Prezintă o importanţă deosebită pentru termoficarea oraşului.

În afara acestora, în ultimul timp s-au mai ridicat Fabrica de articole tehnice din cauciuc, Fabrica de bere, Fabrica de pîine, Fabrica de drojdie furajeră, Fabrica de oxigen, Fabrica de încălţăminte etc.

În acest cartier cunoscut sub denumirea de « Zona Nord » se ridică de asemenea numeroase blocuri de locuinţe şi diverse instituţii social-culturale (casă de cultură, cinematograf, dispensar ş.a.)

Un punct de atracţie pentru vizitator îl prezintă în această parte a oraşului *Pepiniera dendrologică*, care ocupă o suprafaţă de 60 ha (lîngă Combinatul pentru industrializarea lemnului şi Fabrica de tananţi de extracţie). Pepiniera pune la dispoziţia gospodarilor oraşelor un mare număr de plante ornamentale. Printre plantele decorative, trandafirii ocupă primul loc: 150 de specii. Între acestea se remarcă « Trandafirul cu petale de aur », care a primit Medalia de aur la Expoziţia de la Paris din 1959, apoi « Talisman », « Gloria », « Barcelona » etc.

De la Teatrul de Stat spre parcul Trivale

O plimbare pe care o recomandăm oricărui vizitator al oraşului are ca obiectiv unul din cele mai pitoreşti colţuri ale peisajului piteştean. Se pleacă tot din apropierea Teatrului de stat, pe str. Trivale, străjuită de tei şi castani.

De o parte şi de alta a străzii, casele cochete, cu grădini pline de flori, (începînd din aprilie-mai, magnolii şi trandafiri, iar toamna dalii şi cîrciumărese) atrag atenţia trecătorilor. Curînd se întîlneşte

pe dreapta clădirea în care funcţionează *Casa pionierilor*, înfiinţată în 1951, care oferă micilor purtători ai cravatelor roşii condiţiile desfăşurării unor activităţi extraşcolare pe cît de plăcute pe atît de utile. Pe partea stîngă se ridică, pe marginea dealului, cvartalul de locuinţe « Smeura », cu 260 de apartamente în blocuri cu cinci nivele.

Parcul Trivale (25) constituie — pe bună dreptate — un punct de mare atracţie pentru orice vizitator al Piteştilor.

Parcul, existent din 1900 şi reamenajat în 1967, fiind dotat cu o serie de obiective de utilitate publică se desfăşoară pe cca 27 ha atît de-a lungul unor văi cît şi pe versantele acestora care ating uneori înălţimea de cca 15 m. Pădurea este formată din arboret de esenţe amestecate: stejari, tei, pini, arţari, salcîmi etc. În cuprinsul lui există o zonă întinsă pe cîteva hectare, unde trăieşte o pereche de zimbri adusă din pădurea « Slivuţ » de lîngă Haţeg. Se ştie că la Slivuţ au fost aduşi mai mulţi zimbri din parcul Bialowicza (Polonia). În afara numeroaselor alei, a locurilor de odihnă şi de distracţie, la dispoziţia vizitatorilor se află un *restaurant* şi teren de camping.

Tot în parc se află şi *schitul Trivale (26)*. Monumentul este situat pe platoul unui mamelon, care deschide o frumoasă perspectivă. Urcînd cele 64 de trepte cioplite în piatră de Albeşti şi trecînd apoi pe sub clopotniţă, se ajunge la biserica schitului. Construită din zid, pe un plan trilobat, cu acoperiş din lemn învelit cu tablă şi streaşină înfundată, este de mici dimensiuni. Cornişa bisericii, ca şi soclul, sînt din cărămidă tencuită. Brîul ce-i înconjoară faţadele, decorate cu panouri dreptunghiulare, este din piatră de Albeşti buceardată la partea superioară.

Iniţial, biserica a fost construită din lemn pe deluşorul denumit « Măguricea », cam pe unde este astăzi rondoul principal cu flori. În secolul al XV-lea era cunoscută sub numele de mănăstirea « Stănceştilor » (de la numele ctitorilor Tifan şi Stanca). În timpul domniei lui Matei Basarab (1632 — 1654) ea a fost refăcută din piatră. Între 1677 — 1698 mitropolitul Varlaam a restaurat-o din piatră şi cărămidă, după cum arată pisania găsită în 1895 cu ocazia construirii şoselei. Între 1677 — 1688 s-au ridicat casele egumeneşti, chiliile, zidurile împrejmuitoare şi clopotniţa.

Biserica a fost refăcută de mai multe ori de-a lungul secolelor XVIII, XIX şi XX suferind multe stricăciuni mai ales la cutremurele din sec. XIX şi XX.

Ceea ce se vede azi este rezultatul restaurării din 1854—1856, din ctitoria mitropolitului Varlaam păstrîndu-se numai temeliile şi zidurile pînă la înălţimea brîului. Pictura murală a fost executată în 1857 de R. Pîrvulescu şi T. Marinescu refăcută total la începutul sec. XX.

O legendă pretinde că în acest schit ar fi fost adăpostit capul domnitorului Mihai Viteazul (1593—1601), care era adus din Transilvania

spre Mănăstirea Dealului. Legenda era întărită de existența în biserică a unui tablou care înfățișa pe Doamna Stanca ținînd în mînă capul domnitorului. Tabloul era așezat pe masa de prinoase. Se știe că Doamna Stanca avea numeroase proprietăți în jurul Piteștilor, deci ipoteza prezenței ei aici era plauzibilă. Moșiile Doamnei Stanca au fost vîndute de urmași după 1864, unor boieri din părțile locului.

În interiorul bisericii se păstrează tîmpla din 1855—1856 și două icoane din 1825 așezate pe stîlpii ce despart pronaosul de naos.

Schitul Trivale a fost și un izvor de cultură. Aici a scris egumenul Ioan către sfîrșitul secolului al XVII-lea « Viața patriarhului Nifon ». Monahul Ghermano s-a făcut remarcat în secolul al XIX-lea, ca un vestit caligraf, miniaturist și legător de cărți.

Pe platforma dealului Papucești, avînd în față parcul « Trivale » se înalță azi noul și cel mai frumos ansamblu de locuințe « Trivale » cu 3191 apartamente.

Spre parcul și ștrandul Argeș

O ultimă vizită, care mai ales în lunile de vară ne aduce o deosebită satisfacție, este aceea către *Parcul și ștrandul « Argeș » (16)*. Pentru aceasta, pornim din dreptul bisericii Domnești pe str. Onești, str. Sf. Vineri (dreapta), str. C. Brîncoveanu (dreapta), str. Rîurilor (stînga) ca în curînd să ajungem în valea Argeșului. Aici se află unul din cele mai frecvente locuri de agrement ale piteștenilor.

Parcul și ștrandul, amenajate în 1954, sînt în curs de modernizare din 1967. Încadrat în perimetrul parcului, se găsește cel de-al doilea stadion al orașului. Tot aici se află un bufet, un colț zoologic, o estradă pentru spectacole și o serie de colțuri de distracții pentru copii. Printre acestea, marea atracție: trenul pionierilor. O scurtă plimbare pe aleile parcului, pe marginea lacului cu lebede, și a rîului Argeș, pe lîngă sălciile pletoase și plopii piramidali, oferă oricînd cîteva momente de destindere.

EXCURSII
ÎN ÎMPREJURIMI

Orașul Pitești oferă vizitatorilor săi prilejul unor interesante și plăcute excursii în împrejurimi, pentru care au la dispoziție mijloace de transport fie pe calea ferată, fie pe șosele modernizate. Complexul muzeistic de la Golești, orașul Cîmpulung cu numeroasele sale monumente, mănăstirea Tutana, mănăstirea Cotmeana, sînt obiectivele turistice cele mai frecventate și mai prețuite, din apropierea Piteștilor.

a. La complexul muzeistic Golești

Se pleacă din fața Teatrului de stat spre nord est, pe Calea Bucureștilor.

Trecînd pe sub podul de cale ferată, apoi peste cel de pe rîul Argeș, lăsăm în urmă, pe stînga (nord) moderna *stație « Peco »*, precum și ramificația șoselei DN 73 (E 15 A) spre Cîmpulung-Muscel și ne urmăm drumul pe șoseaua DN 7 spre București. După trecerea podului de pe rîul Doamnei, șoseaua DN 7 străbate un splendid culoar de verdeață, creat de plutele centenare de pe margini, care încîntă privirea oricărui călător.

Pe această șosea localitățile se înșiră una după alta, ca un șirag de mărgele.

Pe partea stîngă (nord) apar halele modernei *Fabrici de motoare electrice* (micromotoare și motoare asincrone în carcasă de aluminiu), construită în anii 1966—1967, apoi blocurile de locuințe ale salariaților de la Uzinele de piese auto « Colibași ». Tot în această direcție se află *restaurantul « Dealul Viilor »*.

Înainte de intrarea în comuna Ştefăneşti, din dreptul satului cu acelaşi nume se desprinde pe stînga o şosea parţial modernizată, care se îndreaptă spre localităţile Valea Mare — Podgorie, Făgetul, Colibaşi.

Satul Valea Mare — Podgorie (2 km de la Piteşti) se desfăşoară pe dealurile din stînga văii Rîului Doamnei. În sat se află *casa* unde *Liviu Rebreanu* (1885—1944) a trăit şi a scris între 1930—1932 romanul « Răscoala ». Multe din personajele descrise în roman reprezintă tipuri locale.

Pe teritoriul satului se văd ruinele *beciurilor* casei domnitorului Constantin Brîncoveanu (1688—1714) care avea întinse podgorii pe dealurile Ştefăneştilor.

În secolul al XIX-lea, pe dealurile din jur, pe atunci destul de împădurite, a haiducit Radu Anghel, cîntat în multe creaţii populare locale.

Satul Făgetul (fost Vieroşi) (cca 5 km de la ramificaţia din DN 7) este o aşezare veche, menţionată în documentele cancelariilor domnilor români începînd din 1525. După unele păreri, pe aici ar fi trecut în 1714 Carol al XII-lea (1697—1718), regele Suediei. Tot prin aceste locuri au staţionat « cătanele » nemţeşti în secolul al XVIII-lea, cînd teritoriul Ţării Româneşti a fost teatrul luptelor dintre trupele austriace, turceşti şi ruseşti.

La o depărtare de cca 7 km de la punctul de ramificaţie din DN 7 se află *mănăstirea Vieroşi*, menţionată în documente din secolul al XVI-lea. Ctitor al mănăstirii a fost vornicul Ivaşcu Golescu. Biserica a fost ridicată în 1573 — 1575 (ca şi paraclisul şi fîntîna de la intrare) pe locul alteia mai vechi. Ea a fost reparată în secolul al XVII-lea de Stroe Leurdeanu şi refăcută în 1834. În biserică se păstrează morminte din secolul al XVI-lea şi din secolul al XVII-lea ale unor membri ai familiei Leurdeanu şi Golescu.

De la Făgetul se poate ajunge la comuna Colibaşi, după cca 2—3 km.

Revenind pe DN 7, pentru a ne continua drumul spre Goleşti, trecem prin comuna *Ştefăneşti* (5 km de la Piteşti) care se întinde de-a lungul şoselei pe cîţiva kilometri, şi care face corp comun cu următoarea localitate, comuna Văleni-Podgorie. Documentar, Ştefăneştii sînt atestaţi încă din secolul al XV-lea (1452) şi mai cu seamă amintiţi în secolele următoare datorită podgoriilor pe care domnii Ţării Româneşti le posedau prin aceste locuri, precum şi calităţii superioare a vinurilor acestor podgorii.

Actualmente funcţionează aci *staţiunea experimentală hortiviticolă « Argeş »*, care are în studiu crearea bazelor ştiinţifice pentru îmbunătăţirea culturii viţei de vie şi a fertilizării solului. Staţia dispune de o colecţie ampelografică de peste 250 de soiuri de struguri

şi de circa 60 de soiuri de vinuri selecţionate pentru concursurile naţionale şi internaţionale, precum şi de noul şi modernul « Complex de vinificaţie » intrat în funcţiune în 1968.

Pe meleagurile Ştefăneştilor a trăit o parte a vieţii şi a creat poetul Ion Pilat (1891—1934). Cadrul poemelor şi pastelurilor sale din placheta « Satul meu » (1925) a fost împrumutat din decorul Ştefăneştilor, fiind citate locurile de la Goleşti, Valea Mare, Valea Popii şi zăvoaiele « unde în Argeş se varsă Rîul Doamnei ». De asemenea poemul « Pe Argeş în sus » evocă ţinuturile argeşene şi truda oamenilor muncii de pe ogoare, oameni pe care i-a cunoscut şi i-a stimat.

La hotarul dintre comunele Ştefăneşti şi Văleni-Podgorie se desface din DN 7, la km 8+200, spre dreapta (sud), o şosea asfaltată, mărginită pe ambele părţi de plopi înalţi, care ne duce la satul Goleşti. Din Piteşti există autobuze care fac curse regulate pînă în sat.

Aici se află *Muzeul Goleşti*, organizat succesiv între 1958 — 1963 în vechiul conac al familiei de boieri progresişti Golescu şi în clădirile anexe. Construcţia a fost ridicată în stilul epocii lui Matei Basarab, în 1640, de către meşteşugari locali conduşi de meşterul Stoika şi refăcută la începutul secolului al XIX-lea de către banul Radu Golescu.

În cadrul complexului muzeal pot fi vizitate: Foişorul porţii de intrare, Secţia de etnografie, Secţia memorială a familiei Golescu, expoziţia « Revoluţia din 1848 în Ţările Române », expoziţia « Şcoala în Ţara Românească », baia turcească.

Înainte a de intra în incinta conacului, ne întîmpină *Fîntîna lui Golescu*, cu inscripţii în versuri care preamăresc faima vornicului Radu Golescu (1746—1818). Conacul este împrejmuit cu un zid din cărămidă, înalt de 4—5 m şi gros de 0,60 m, prevăzut cu turnuri de apărare în cele patru colţuri.

Foişorul care se înalţă deasupra intrării în curte a fost construit între 1784—1807, o dată cu refacerea întregului conac, după incendiul din 1716. El a fost distrus la cutremurul din 1859. Ceea ce vedem noi azi este rezultatul restaurării din 1943. Silueta călăreţului din aramă de pe acoperişul cu şindrilă al foişorului reprezintă pe clucerul Alexandru-Albu Golescu. Accesul în foişor se face printr-o scară de lemn exterioară.

În acest foişor a poposit, în mai 1821, Tudor Vladimirescu, în cursul retragerii sale din Bucureşti spre munte, în faţa ameninţării trupelor turceşti chemate de boieri să înăbuşe marea răscoală populară. De aici a fost el ridicat şi dus prin trădare la Tîrgovişte, unde a fost asasinat mişeleşte la 27 mai 1821.

Camera din foişor e înconjurată de o verandă de unde avem o largă perspectivă asupra conacului şi împrejurimilor. În încăpere sînt expuse printre altele: uşa din lemn masiv de la cula din Glogov

Mehedinţi, unde a locuit o vreme Tudor Vladimirescu, arme de epocă, facsimile ale unor scrisori ale « Domnului Tudor » ş.a.

Secţia de entografie, inaugurată în 1962, ocupă camerele din stînga foişorului (fosta bolniţă « casă a săracilor » sau « ospitalul din ogradă » — cum i se spunea) precum şi încăperile de pe latura de sud-vest a curţii (fostele camere ale oaspeţilor) ridicate o dată cu refacerea conacului, între 1784—1807.

Secţia prezintă exponate oglindind diverse ocupaţii şi meşteşuguri: păstorit, agricultură, pomicultură, industrie casnică, textile, cojocărie, cules, vînat, pescuit ş.a. din cele mai vechi timpuri şi pînă la începutul secolului nostru, precum şi interioare ale caselor din zonele: Argeş, Vîlcea, Muscel, Drăgăneşti-Olt. Printre exponate se pot vedea: un plug de lemn folosit şi în secolul al XIX-lea, un atelier rudimentar de fierărie, diverse sculpturi în lemn şi obiecte de ceramică din vestitele centre de la Hurez şi Poieniţa-Argeş.

În camerele din dreapta foişorului, unde la 1 mai 1826, Dinicu Golescu (1777—1830) a deschis prima şcoală sătească din Ţara Românească, este deschisă în 1963 *expoziţia « Şcoala în Ţara Românească »*. Aici se poate urmări evoluţia învăţămîntului începînd cu şcoala de la Sf. Sava din Bucureşti (1818) şi terminînd cu realizările din acest domeniu pe meleagurile argeşene. Astfel cum rezultă şi din exponatele prezente în sălile expoziţiei, la şcoala aceasta, înfiinţată de Golescu pentru instruirea fiilor de ţărani şi robi dar la care au învăţat şi fiii săi Ştefan, Niculaie, Alexandru şi Radu, se predau gramatica, istoria, aritmetica şi geografia.

Şcoala a funcţionat între 1826—1830 avînd ca profesor pe Florian Aaron (1805—1887) şi în anii 1827—1828 pe Ion Eliade Rădulescu. Cu elevii şcolii a organizat Florian Aaron primele spectacole de teatru din această parte a ţării. Închisă în 1830, şcoala a fost redeschisă pentru scurt timp după 1851.

Printre documentele din expoziţie care reţin atenţia vizitatorului menţionăm: programul şcolii alcătuit de Florian Aaron, o serie de manuale didactice, dintre care unele folosite şi în şcoală (« Mentor sau Abecedar » elaborat de prof. D. Jianu din Bucureşti în 1840 — primul manual şcolar de acest gen din ţară; un exemplar original din « Caiete de caligrafie » tipărit în 1837; una din primele lucrări de gramatică — « Observacii sau băgări de seamă asupra regulelor şi orînduielilor gramaticii româneşti » de Ienăchiţă Văcărescu [1740—1797] — tipărită la Rîmnic ş.a.)

Secţia memorială a familiei Golescu deschisă în 1958 este adăpostită la parterul corpului principal de clădiri — conacul propriu-zis — clădit de marele vistier Stroe Leurdeanu în 1640 şi refăcut de către vornicul Radu Golescu între 1784—1807. Rămas în paragină după 1859, a fost restaurat între 1942—1943 şi 1960—1961.

De-a lungul unei săli lungi, dreptunghiulare, în care se găsesc piese de mobilier din secolul al XIX-lea, biblioteca familiei, cuprinzînd cărţi de istorie, filozofie şi artă, diverse tablouri şi fotografii, se deschid pe dreapta şi stînga mai multe camere. *Camera de oaspeţi* (prima pe dreapta) cuprinde mobilier din secolul al XIX-lea, tablouri în ulei reprezentînd portrete ale membrilor familiei Golescu, un exemplar din cartea lui Dinicu Golescu « Însemnare a călătoriei mele » tipărită la Buda în 1826. *Camera de lucru* a fraţilor Goleşti (prima pe stînga) este singura încăpere rămasă nemodificată din construcţia iniţială. Are tavanul în boltă « cu lunete » şi pardoseala din cărămidă pusă pe lat. Aici se găsesc piese de mobilier cu iniţialele lui Nicolae Golescu ş.a. Se pot vedea de asemenea *camera Zinca Golescu* (soţia lui Dinicu Golescu) şi *camera Anca Davila* (tot pe stînga) în care a locuit soţia d-rului Carol Davila. Aceasta din urmă are mobilier tip Bidermayer, un tablou în ulei (1855)şi o statuetă (de C. Storck) înfăţişîndu-l pe dr. C. Davila, trusa medicală folosită de acesta în războiul pentru independenţă din 1877 ş.a. În această cameră s-a născut, a trăit mulţi ani şi a creat parte din drama sa istorică « Vlaicu Vodă », scriitorul şi omul de teatru Al. Davila.

În sfîrşit, se poate vizita *camera orientală* (pe dreapta) din care nu lipsesc covoarele turceşti şi narghilele şi *veranda* adăugată cu ocazia refacerii din 1784—1807.

Expoziţia « Revoluţia din 1848 *în Ţara Românească »* este deschisă în sala de la etaj (fosta sală de recepţie), zidită în 1784—1807 la care se ajunge pe scara de lemn în spirală, ce porneşte din mijlocul sălii de la parter. Cuprinde documente cu referire la marea răscoală populară din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu şi la revoluţia burghezo-democratică de la 1848 din Ţara Românească.

Sînt expuse aici tablouri reprezentînd pe Tudor Vladimirescu şi N. Bălcescu, oaspeţi ai conacului, hărţi în care sînt indicate fie drumul parcurs de cetele de panduri ale lui Tudor, fie centrele unde s-au exilat revoluţionarii români după 1848, proclamaţia lui Tudor Vladimirescu cu neuitatele cuvinte: « Patria să chiamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor » şi proclamaţia de la Islaz, darea de seamă a serbării « Constituţiunii », organizată la Piteşti în 1848, anunţul de constituire al Comitetului revoluţionarilor români de la Paris (1 iunie 1851) ş. a.

În vitrinele expoziţiei mai pot fi văzute exemplare originale din: « Regulamentul organic » tipărit în 1847 la Bucureşti, « Magazin istoric pentru Dacia », periodic întemeiat şi condus de A. Treboniu-Laurian şi N. Bălcescu tipărit în 1845 la Bucureşti, « Dacia literară » revistă editată de M. Kogălniceanu, tipărită în 1840 etc.

Ultimul obiectiv din cadrul complexului muzeal îl constituie *Baia turcească*, singura construcţie de acest fel păstrată în întregime în

țara noastră, clădită între 1784—1807 (în colțul din nordul curții) Ceea ce se vede azi e rezultatul restaurărilor din 1942—1943 și 1960—1961. Zidurile și tencuiala interioară sînt originale.

Peste drum de clădirea conacului se află *biserica* ridicată de Stroe Leurdeanu și soția sa Vișa Golescu în 1646. Biserica are un plan dreptunghiular, cu absida altarului poligonală. Inițial deasupra naosului era o turlă care s-a prăbușit la cutremurul din 1802 o dată cu clopotnița de deasupra pronaosului. Biserica a fost refăcută cu bolți închise și acoperișul actual în 1916.

Fațadele sînt decorate cu firide dispuse în două registre delimitate de un brîu din cărămidă așezată pe colț, în ritmica dinților de fierăstrău. Firidele din registrul inferior sînt dreptunghiulare, înalte, iar cele din registrul superior sînt semicirculare, toate delimitate de ciubuce.

Cornișa este formată din trei rînduri de cărămidă dispusă pe colț, alcătuind un triplu rînd în ritmica dinților de fierăstrău; sub cornișe strălucesc discuri de cărămidă smălțuită în diferite culori, vădind influența artei moldovenești.

O parte din fațade sînt tencuite, altă parte sînt zugrăvite imitînd cărămida aparentă pentru a reaminti specificul construcțiilor din Țara Românească în secolul al XVI-lea.

Chenarele de la ferestre, ca și cele ale ușii, sînt din piatră sculptată cu motive ce vădesc și influența artei orientale. Grătarele din fier de la ferestre sînt din 1785, lucrate de meșterul Take.

La fațade apare o particularitate: contraforturile prelungite pînă sub acoperiș, dînd impresia că au fost create cu scop decorativ.

În interior, se remarcă îndeosebi catapeteasma, iconostasul mic și scaunul arhieresc, care sînt opere remarcabile de sculptură, realizate din lemn de tisă și stejar, policromate cu aur (datează din 1646—1660). Icoanele catapetesmei (în afara celor ale apostolilor și cele împărătești) sînt originale. Ele au fost pictate pe lemn și poleite cu aur în stil bizantin.

Scenele biblice de pe ziduri sînt pictate în anul 1821. Sub ele se găsesc trei straturi succesive de pictură veche. Pe peretele de la intrarea în naos se văd două icoane din 1646.

În biserică se află mai multe cărți religioase din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

În naos se găsesc mormintele unor membri ai familiei Golescu: al Anei Matei Ciohodariul Leurdeanu (acoperit cu o lespede din piatră sculptată și inscripții în limba slavonă din 1676), al lui Dinicu Golescu (1830), Zoe Golescu (1879), Niculae (1877), Ștefan (1874), Radu Golescu (1882) ș.a.

După vizita la complexul muzeistic din Golești putem continua excursia pe DN 7 spre Topoloveni și Leordeni. După ce trecem prin *comuna Văleni-Podgorie*, se ajunge în *comuna Călinești* (15 km de la

Pitești) situată pe stînga văii Argeșului. Este o veche localitate de pe drumul Bucureștilor, unde s-au ridicat mulți țărani la răscoala din 1907. În fruntea țăranilor a fost învățătorul Petrescu, căzut ca erou în războiul din 1916—1918. În această comună s-a născut scriitorul Costache Faca (1801 — 1845). A scris în 1833 « Comedia vremii » publicată în 1860 sub titlul « Franțuzitele », scenetă în trei acte (o imitație după o piesă a lui Molière).

Orașul Topoloveni (21 km) este situat pe stînga văii Argeșului. Aici funcționează cîteva întreprinderi ale industriei alimentare: o fabrică de conserve, o stație de vinificație ș.a. Există de asemenea o importantă întreprindere agricolă de stat, o puternică cooperativă agricolă de producție și o cooperativă ale cărei produse de artizanat (sculpturi în lemn, țesături fine de ii, fote și marame) s-au făcut cunoscute și peste hotare.

Comuna Leordeni (24 km), este o așezare menționată prima oară documentar în secolul al XVI-lea. În timpul răscoalei din 1907, țăranii de aci au organizat un puternic punct de sprijin.

La Leordeni s-a născut d-rul N. Kretzulescu (1812—1900) întemeietor al învățămîntului medical românesc. Datorită strădaniilor lui a luat ființă în 1841 « Școala de mică chirurgie » de pe lîngă spitalul Colentina. A luat parte la revoluția burghezo-democratică din 1848. Kretzulescu a fost unul din sprijinitorii domnitorului Alexandru I. Cuza. A colaborat cu Dr. C. Davilă la întemeierea școlii naționale de medicină și farmacie din București.

Comuna este azi un centru al industriei extractive petrolifere. În 1948 a fost pusă în funcțiune prima sondă din această regiune.

b. Spre Cîmpulung

O altă excursie atractivă în împrejurimile Piteștilor se poate face în direcția Cîmpulungului, fostă capitală a Țării Românești. Se pleacă din oraș pe DN 7 spre Complexul muzeistic « Golești », pînă la podul de peste rîul Argeș. De aici, șoseaua se bifurcă: DN 7 se îndreaptă spre est către București, în timp ce spre nord, către Cîmpulung se deschide DN 73.

Șoseaua spre Cîmpulung, modernizată între 1955—1959, urmărește un timp valea Rîului Doamnei, apoi trece pe aceea a Rîului Tîrgului, urcînd străjuită de plute pe sub dealurile ce se ivesc mereu.

După cca 3 km ajungem la comuna *Mărăcineni* de pe valea Rîului Doamnei, localitate menționată documentar încă din secolul al XVI-lea. La km 4+200 m se ramifică din DN 73, spre stînga, o șosea

pietruită care duce, în serpentine, spre comuna *Budeasa Mare* (cca 5 km de la şoseaua asfaltată), aşezată pe stînga văii Argeşului. În comună pot fi vizitate cîteva valoroase monumente istorice şi de arhitectură. Un interes aparte trezeşte *conacul Budişteanu* (azi sediul Consiliului popular comunal), clădit, după cum afirmă tradiţia, de către căpitanul Pană în anul 1598. Cu prilejul vizitei sale prin aceste locuri, în iulie 1746, mitropolitul Neofit semnala existenţa aci a unor case boiereşti.

Clădirea actuală datează din anul 1768 (ctitor marele armaş Şerban Budişteanu), cu refacerile aduse la foişor în 1870 (de către Al. Budişteanu) şi cu cele din 1922—1927 cînd s-a adăugat o întreagă aripă la faţada estică (de către Ing. I. Budişteanu). Construcţia cu parter înalt şi etaj are faţadele despărţite în două registre printr-un brîu format dintr-un tor.

Un punct de atracţie îl constituie foişorul din faţada principală. Sub foişor se deschide intrarea, care are deasupra stema Budiştenilor şi anul 1768 (în dreapta, pe faţadă este înscris anul 1598, iar în stînga anul 1870).

În dreapta intrării principale se află uşile pivniţei, cu bolţi cilindrice, existente dinainte de 1768. Uşile sînt din lemn sculptat.

La parter se află o sală de 3×10 m (fosta sufragerie), cu ziduri puternice (1/2 m grosime), cu 6 ferestre, cu tavanul susţinut cu grinzi de stejar din secolul al XVIII-lea. O placă care era prinsă într-unul din pereţii încăperii de la etaj menţiona că aici a poposit Carol al XII-lea, regele Suediei. Acesta a stat în Piteşti între 19 X—8 XI 1714, cînd ar fi putut vizita conacul. El a trecut în mare taină prin oraş, evitînd Bucureştii, şi în noaptea de 8—9 XI 1714 a plecat spre Bran.

O scară interioară din stejar permite accesul la etaj. Holul de la etaj (2,5×10 m) este flancant de camere pe dreapta şi pe stînga (cu ornamentaţii caracteristice secolului XVIII). În camera din dreapta foişorului se află o tainiţă. O a doua tainiţă a fost identificată între etaj şi pod. Aceste tainiţe erau locuri de refugiu pentru locatarii conacului în caz de primejdie. Printre vizitatorii marcanţi ai conacului se numără şi marele istoric Nicolae Iorga.

Cel de al doilea monument de arhitectură din comună este *casa Ştefan Hagi Tudorache* (azi sediu al I.A.S. Budeasa). De plan pătrat, construcţia este ridicată în gen de culă. Mai scundă decît conacul Budişteanu, avea pe faţadă ca ornamente o floare de crin — stemă a Bourbonilor, ceea ce ar permite ipoteza că meşterii care au clădit-o erau din Transilvania. Construcţia se pare că datează din secolul al XVII-lea.

Lîngă conacul Budişteanu se află *biserica Adormirea Maicii Domnului*, ridicată în 1796 de marele armaş Şerban şi postelnicul

Niculae Budişteanu, pe locul uneia mai vechi din lemn (1740). De plan trilobat, biserica are pridvor deschis, cu turle pe pronaos şi naos.

Pictura din altar datează probabil din 1796, cea din pridvor, pronaos şi naos a fost realizată între 1850—1860. În 1858—1860 biserica a fost restaurată. Tot în 1860 zugravul Teodor termină pictura începută în 1796 şi lăsată neterminată. În pronaos se află cîteva morminte din 1744 şi 1749. Biserica posedă o serie de cărţi şi obiecte de cult vechi: policandrul din 1813, chivot din 1854, o icoană, suflată cu aur, din 1780, diverse cărţi din secolele XVII—XIX ş.a.

În curte se văd mai multe morminte. În cimitirul din faţa bisericii se înalţă o *cruce*—monument istoric—ridicată de postelnicul Arsenie Budişteanu la 1647.

La km. 6 + 300 pe şoseaua naţională DN 73, o altă ramificaţie ne duce după 1 km în satul *Argeşelul*, tot pe valea Rîului Doamnei, cunoscut în secolul al XVI-lea sub numele de « Ciumeşti » (deoarece aici erau înmormîntaţi cei care mureau de ciumă în Piteşti). În sat se găseşte *biserica Adormirea Maicii Domnului*, monument de arhitectură, clădită în secolul al XVII-lea. Ceea ce se vede acum este rezultatul refacerii efectuate de Gheorghe şi Safta Răducanu la 1785 (cînd bisericii i s-au adăugat pridvorul, turla, învelişul şi s-a realizat pictura) şi al restaurării din 1936 (cînd s-a spălat pictura existentă din 1785). La Argeşelul există o frumoasă casă de oaspeţi datînd din anul 1925.

Înainte de satul *Purcăreni*, şoseaua părăseşte valea Rîului Doamnei trecînd pe aceea a Rîului Tîrgului spre satul *Piscani* (14 km).

La km 7 + 900 de pe DN 73 se deschide pe dreapta drumul (modernizat în ultimii ani) spre Colibaşi. Comuna *Colibaşi* (cca 3 km de la ramificaţia din DN 73) este aşezată pe dreapta văii Rîului Doamnei. Aici se află *Uzina de piese auto « Colibaşi »*, care produce piese şi subansambluri pentru automobile şi tractoare (intrată în funcţiune în 1958) şi *Uzina de autoturisme « Piteşti »*, a cărei piatră fundamentală s-a pus în toamna anului 1966 şi care în august 1968 a livrat primul autoturism românesc: Dacia 1100, cu 5 locuri, 45 C.P., o viteză de croazieră de 135 km pe oră.

De la Colibaşi, cei care vor să viziteze un interesant monument de arhitectură civilă medievală, după ce trec prin comuna *Mioveni* (cca 2,5 km a cărui şcoală datează din 1864) pot merge încă cca 4 km spre nord, pînă la satul *Racoviţă*, aşezat între valea rîului Tîrgului şi valea rîului Argeşelul. Aici se află *cula Racoviţă*, tip de casă întărită (de formă piramidală, înaltă de 20 m, cu ferestre crenelate) din secolul la XVIII-lea. Construită la 1786, cula a fost refăcută la 1806 şi 1878. Se poate ajunge la satul Racoviţă şi din şoseaua DN 73 care se îndreaptă

spre Cîmpulung, mergînd pînă la km 20 (de la Piteşti), apoi pe şoseaua ce se ramifică la dreapta, încă cca 3 km. În satul acesta poate fi vizitată şi *biserica Sf. Nicolae*, monument de arhitectură datînd din secolul al XVIII-lea (1786). A fost zugrăvită în 1791, renovată şi repictată în 1877. A suferit restaurări în 1910 şi 1937.

Revenind la şoseaua naţională (DN 73) după devierea de la traseu spre Colibaşi şi Racoviţă, în dreptul km 16, întîlnim satul *Cluncereasa* de unde se poate ajunge uşor în satul *Băjeşti* (la vest de şosea, pe apa Bratiei). Aici se poate vedea un interesant monument de arhitectură civilă medievală — *curtea fortificată* a marelui vornic Mareş Băjescu (secolul al XVII-lea).

Continuînd drumul spre Cîmpulung trecem prin satul *Bucşeneşti-Lotaşi* (19 km) aşezat pe dreapta şoselei (cca 0,6 km). De aici o abatere spre sud-est de cca 1 1/2 km de la şoseaua naţională ne conduce la satul *Valea Mănăstirei*. În acest sat se poate vizita *mănăstirea Valea*, construită la 1537 de voievodul Radu Paisie (1535—1545). Biserica a fost zugrăvită în 1548 în a doua domnie a lui Mircea Ciobanul (1545—1552). În decursul timpului a suferit mai multe prefaceri. În cadrul diverselor restaurări i s-au adăugat: pridvorul în 1797, turla de lemn în 1841 şi clopotniţa în 1850.

La km 20 se desprinde, spre dreapta, un drum care duce la satul *Racoviţă* (cca 4 1/2 km).

La km 22 întîlnim comuna *Stîlpeni*, important centru al industriei lemnului. Aici a luat fiinţă o modernă *Întreprindere pentru prelucrarea lemnului*, legată de bazinele de exploatare printr-o linie de cale ferată îngustă cu o lungime de 50 km care ajunge în masivele Obîrşia, Danciu, Cernatul, Jupîneasa, Capra etc.

Din Stîlpeni se poate merge în satul *Aninoasa* (cca 2 km spre est) unde poate fi vizitată *biserica* mănăstirii cu acelaşi nume, ridicată în 1677, ctitorie a marelui clucer Vlădescu (după alte izvoare existentă din 1646), renovată şi pictată în 1730, pictură realizată de vestitul zugrav Pîrvu Mutu, sau în comuna *Poeniţa* (cca 11 km nord de Stîlpeni) pe valea Rîuşorului, unde se lucrează frumoase obiecte de ceramică.

Aşezată între dealuri bine împădurite, ne aşteaptă comuna *Rădeşti* (23 km), locul de naştere al eroului clasei muncitoare Vasile Tudose (1916—1944). Muncitor ceferist, membru al P.C.R., Vasile Tudose a luat parte la luptele greviste din 1933. Din 1942 a fost secretar al C.C. al U.T.C. El a fost ucis în 1944, în timpul activităţii ilegale a P.C.R., de către organele de siguranţă.

După 29 km de la plecarea din Rădeşti, trecînd prin *Schitu Goleşti* (centru minier cu exploatări de cărbune superior) ajungem la Cîmpulung, veche aşezare de moşneni unde pot fi vizitate cîteva valoroase monumente.

c. Spre Tutana

Pentru a ajunge la mănăstirea Tutana, se pleacă din Piteşti pe străzile Negru Vodă şi N. Bălcescu care străbat cartierul industrial «Găvana», şi se urmează şoseaua (DR 703) care urmărind valea Argeşului spre izvoare, duce la Curtea de Argeş.

În drumul nostru trecem întîi prin comuna *Bascov* (5 km), nou centru al industriei petrolifere, unde s-a ridicat în ultimii ani o întreprindere de transport şi baze tubulare petrolifere. În localitate se păstrează *o biserică de lemn* — valoros monument de arhitectură din secolul al XVIII-lea. Ridicată în 1725—1752 de către Martin Buliga, biserica are un plan navă şi o clopotniţă învelită cu şiţă. Ancadramentele de la ferestre sînt sculptate în motive geometrice şi vegetale variate. Peste vechea pictură în frescă s-a suprapus una în ulei la refacerea efectuată în 1875. În interiorul bisericii se pot vedea cîteva sfeşnice, adevărate bijuterii de sculptură în lemn.

Din această comună şoseaua se ramifică: — spre nord, pe valea Argeşului, DR 703 duce la Curtea de Argeş; spre nord-vest, pe valea Bascovului se continuă DN 7 către Rîmnicu Vîlcea.

Noi continuăm traseul pe valea Argeşului (DR 703) şi traversăm comuna *Dobrogostea* (10 km). De aici valea rîului începe a se îngusta, strînsă din ce în ce mai mult de muscele. Livezile încep să se retragă lăsînd loc pădurilor.

Din şoseaua naţională se ramifică un drum puţin practicabil către comuna *Budeasa* (cca 7 km).

După comuna Dobrogostea, şoseaua trece pe malul stîng al Argeşului. Depăşim comuna *Capul Piscului* — anunţată printr-un culoar de plopi şi poposim în comuna *Băiculeşti* (27 km), cunoscută azi prin *Fabrica de conserve de legume şi fructe*, creată în 1949 şi dotată cu utilaje moderne de mare capacitate.

De aici, pe un drum pietruit către nord-vest, după 8 km, atingem obiectivul traseului nostru: *mănăstirea Tutana*. Biserica acestei mănăstiri a fost începută în 1577 sub domnia lui Alexandru al II-lea (1568—1577) şi terminată în 1588—1589 în timpul celei de a doua domnii a lui Mihnea Turcitul (1585—1591), pe locul alteia mai vechi. Ispravnic al lucrărilor de construcţie a fost banul Mihai — viitorul domn al Ţării Româneşti, Mihai Viteazul.

Biserica mănăstirii este o clădire înaltă, cu plan trilobat şi abside poligonale. A fost refăcută şi repictată în 1885. Restaurată în 1942.

După 12 km de la Băiculeşti putem ajunge la Curtea de Argeş, veche capitală a Ţării Româneşti, cu numeroase şi preţioase monumente printre care *Biserica Domnească* (secolul al XIV-lea), *ruinele Palatului domnesc* (1370), *Biserica episcopală*, *fîntîna Meşterului*

Manole, ruinele bisericii Sîn Nicoară ş.a., şi după alţi 32 km la hidrocentrala de pe Argeş „Gheorghe Gheorghiu-Dej".

d. Spre Cotmeana

Pornind din Piteşti pe acelaşi drum ca şi pentru mănăstirea Tutana, de la comuna *Bascov* (5 km) alegem şoseaua (DN 7) care se desface spre nord-vest pe valea Bascovului şi leagă Piteştii de Rîmnicu Vîlcea.

După 9 km întîlnim comuna *Valea Ursului* — loc de agrement pentru piteşteni în zilele de odihnă. Pădurea cu brazi din centrul localităţii (km 122+500) este unul din punctele de atracţie de aci (camping).

Spre obiectivul nostru final mai trecem prin cîteva aşezări în care merită să poposim pentru a vizita unele monumente de arhitectură interesante. Astfel, în comuna *Drăganu* (19 km) (nou centru al industriei extractive petrolifere), se află o *biserică de lemn* din secolul al XVIII-lea. De aici drumul începe să urce. Ajunşi în vîrful primului muscel, se deschide în faţa ochilor un vast platou împădurit cu fag şi stejar. Comuna *Bascovele* (29 km), aşezată în valea rîului cu acelaşi nume, ne îndeamnă de asemenea la popas. În satul Ursoaia din cadrul acestei comune (din dreptul km 138+200, o ramificaţie care se deschide pe dreapta din şoseaua naţională duce după cca 3 km în sat), se găseşte *mănăstirea Bascovele* întemeiată în 1695, avînd ctitor pe marele comis Şerban Cantacuzino. Reparată de mai multe ori, a fost rezidită în 1869 şi apoi renovată în repetate rînduri. Din construcţia iniţială, aparţinînd secolului al XVII-lea se mai păstrează azi zidul de incintă de pe latura studică, beciul, clopotniţa şi chiliile de pe latura vestică. Pictura actuală în frescă a fost realizată în 1948—1950 de către pictorul Teodor Petrescu din Tuteni.

De la comuna Bascovele, după ce coborîm pe şosea 2 km, se desface către stînga un drum pietruit. După 4 km se ajunge la comuna *Cotmeana*, aşezată la izvoarele rîului cu acelaşi nume, centru important al exploatării şi industrializării lemnului. Aici s-a construit în anii cincinalelor o mare întreprindere de prelucrare a lemnului.

În comună, pe şoseaua spre Răchiţele, la km 4+650, se poate vizita unul din importantele monumente istorice şi de arhitectură din împrejurimile Piteştilor: *mănăstirea Cotmeana*, a cărei construcţie a început sub voievodul Radu I (1377—1384) la 1377 şi a continuat sub Mircea cel Bătrîn (1386—1418) fiind terminată la 1389. Atestată documentar prima oară într-un hrisov al lui Mircea cel Bătrîn din 20 mai 1388, mănăstirea este mai tîrziu adesea menţionată în documentele vremii, fie în legătură cu mănăstirea Cozia al cărei metoh

era, fie în legătură cu daniile pe care le primea (1389, 1400, 1418 etc.). Unele izvoare indică drept ani de construcţie 1383—1385. Pisania nouă menţionează însă anii 1388 — 1389. Biserica veche — alcătuită din altar şi naos — era fără turle, de mici dimensiuni. În 1711 C. Brîncoveanu i-a adăugat pronaosul, iar în 1777 Alex. Ipsilanti pridvorul. În 1781, arhimandritul Sofronie a înconjurat-o cu ziduri şi a construit chiliile. Faţadele sînt decorate cu firide. Cornişa e realizată din cărămidă aşezată pe colţ. Sub cornişă apar discuri din teracotă colorate alternativ în verde şi cafeniu. Ancadramentele de la ferestre sînt din piatră sculptată. Pe una din ele se află înscris anul 1712. Dărîmată în urma cutremurelor din sec. XIX, clădirile mănăstirii au fost restaurate de mai multe ori în sec. XX, ultima fiind între 1956—1958. Pictura din biserică a fost realizată în 1711 (partea de vest a naosului şi catapeteasma), în 1777—1778 (din naos), în 1855—1856 (din pronaos). Turnul clopotniţă are clopotele executate în 1385—1386. În biserică se află o veche icoană (de cca 300 de ani) şi cîteva cărţi religioase din secolul trecut.

La intrarea în mănăstire a existat o şcoală care a funcţionat pînă în 1810.

De la Bascovele, pe un drum plin de pitoresc, trecînd prin numeroase locuri legate de istoria patriei, se ajunge după 31 km la RîmnicuVîlcea.

e. Către comuna Coloneşti

Iubitorilor de folclor, le recomandăm o excursie pînă în comuna Coloneşti, unde vestitul dans «Căluşul» se află... la el acasă.

Pentru a ajunge la Coloneşti se pleacă din Piteşti pe şoseaua DN 65 (E 94) către Slatina. După ce străbatem noul cartier Piteşti-Sud şi depăşim zona industrială din această parte a oraşului, drumul urcă panta dealului Turceşti. După ce trecem de staţia PECO, şoseaua pare a se odihni pe culmea dealului din faţă, de unde se deschide privirii întreaga panoramă a oraşului şi a văii Argeşului din apropiere.

Din această culme, spre stînga, se desface drumul (DR 603) care prin Costeşti (22 km) duce la Alexandria (121 km) sau Roşiorii de Vede (96 km).

Depăşind ramificaţia, şoseaua modernizată urcă lin, avînd în dreapta terenurile *Centrului experimental* al staţiunii experimentale hortiviticole «Argeş».

Tăind un vast platou, drumul coboară spre comuna *Albota* (10 km) în valea rîului Teleorman. cu întinse ogoare de grîu şi porumb. La ieşirea din comună, din dreptul bornei kilometrice 107 (de la Craiova) se desprinde şoseaua asfaltată spre Costeşti (cca 11 km). În secolul

al XIX-lea drumul spre Craiova era deseori « aținut » de ceata haiducului Nicolae Sîn Petru, cunoscut sub numele de Groza (astfel l-a imortalizat Vasile Alecsandri într-una din baladele sale).

Traversînd satul *Cerbul* (14 km) — teren de camping — și comuna *Siliștеni* (25 km) ajungem în comuna *Colonești* (35 km), așezată pe valea pîrîului Vedița intrată în istoria folclorului românesc prin jocul popular « Călușul ».

« Călușul », joc cu veche și bogată tradiție aci, a cucerit nu numai publicul românesc dar și pe cel de peste hotare. Cu trei decenii în urmă, o echipă de dansatori din comuna Colonești condusă de Ilie Marin — sexagenar pe acea vreme — a făcut un turneu în Anglia, prezentînd cu deosebit succes publicului englez tradițiile folclorice românești.

De la Colonești pînă la Slatina (43 km) șoseaua străbate o serie de așezări argeșene renumite pentru bogatele roade pe care le obțin de pe ogoare țăranii cooperatori.

CÎTEVA ADRESE UTILE ȘI OBIECTIVE TURISTICE*

Comitetul județean și Comitetul municipal P.C.R. (1) — Str. Victoriei, 84
Consiliul popular județean (8) — Str. Horia, Cloșca și Crișan, 44
Consiliul popular municipal (3) — Bd. Republicii, 33
Institutul Pedagogic (11) — Str. Gh. Doja, 41
Liceul « N. Bălcescu » (6) — Str. Horia, Cloșca și Crișan, 14
Muzeul local (4) — Bd. Republicii, 66
Teatrul de stat « Al. Davila » (2) — Str. Victoriei, 101
Palatul Culturii (24) (biblioteca centrală, etc.)—Str. Victoriei, 86
Biserica « Domnească » (1656) (15) — Str. Doamna Bălașa
Biserica « Mavrodolu » (începutul sec. XIX) (28) — Str. Teiuleanu, 20
Schitul « Trivale » (sec. XVII (26) — Str. Trivale
Casa tineretului (5) — Str. Horia, Cloșca și Crișan, 13
Casa pionierilor — Str. Trivale, 80
Teatrul de păpuși « Așchiuță » (19) — Str. Doamna Bălașa, 13 bloc
Cinematograful « București » (29) — Calea București, 2
Cinematograful « Modern » (23) — Str. Victoriei, 80
Cinematograful « Tineretului » — Str. Victoriei, 78
Cinematograful « Dacia » (27) — Calea Craiovei (zona Sud)
Librăria « M. Eminescu » — Str. Victoriei, 89
Librăria « N. Bălcescu » — Piața V. I. Lenin, 8
Hotelul « Argeș » (18) — B-dul 19 Noiembrie, 1
Hotelul turistic — Str. Victoriei

* Numerele din paranteze corespund cifrelor de pe harta orașului.

Restaurantul terasă « Turist » (14) — B-dul 19 Noiembrie
Restaurantul « Bucureşti » — Calea Bucureşti
Restaurantul « Argeş » (22) — Str. Victoriei, 74
Restaurantul « Cumpăna » — Str. Victoriei, 99
Restaurantul « Crama Drăgăşani » — Str. Teiuleanu, 8
Bufetul « Expres » — Str. Unirii
Braseria « Argeş » — B-dul 19 Noiembrie, 1
Cafe-bar « Bucureşti » — Str. Victoriei
Magazinul de ţesături — Str. Victoriei
Magazinul « Modern » — Str. Doamna Bălaşa, 17—23
Magazinul cu obiecte de artizanat — Str. Victoriei, 66
Magazinul Universal — Str. Teiuleanu, 2
Magazinul cu articole de sport — Str. Victoriei, 89
Magazinul de desfacere pentru articole de vînătoare şi pescuit sportiv — Str. Sf. Vineri, 16
Parcul din centru şi Monumentul 1907 (7) — B-dul Republicii
Parcul, restaurantul şi camping « Trivale » (25) — Str. Trivale
Parcul şi ştrandul « Argeş » (16) — Str. Rîurilor
Stadionul « 1 Mai » (10) — B-dul Eroilor
Teren camping — Valea Ursului.
Teren camping — Cerbul
Agenţia de voiaj C.F.R. (17) — Str. Doamna Bălaşa, 13 bloc
Agenţia C.E.C. — Str. Oneşti, 1
Filiala C.E.C. (21) — Str. Victoriei, 38
Agenţia O.N.T. „Carpaţi" (20) — Str. Victoriei, 36
Filiala O.N.T. « Carpaţi » — Str. Victoriei, 52
Biroul de turism pentru tineret — Str. Victoriei, 80
Agenţia teatrală — Str. Victoriei
Filiala Băncii Naţionale — B-dul Republicii, 67
Oficiul P.T.T.R. (9) — B-dul Republicii, 57
Spitalul unificat de adulţi — B-dul 1 Mai, 62
Gara centrală (12) — B-dul Republicii
Autogara (13) — Şos. Giurgiului, 54
Autogara locală — Str. Tg. din Vale, 36
Atelierele « Auto-Service » — Str. Sf. Vineri, 12

Linii autobuze locale

Nr. 1. — Depou (Prundu) — Bascov (zona industrială nord); Nr. 2. — Teatrul de Stat — Platforma chimică — Rafinărie (zona industrială Sud); Nr. 3. — Gară — Platforma chimică — Rafinărie; Nr. 4. — Tîrgul din Vale — Goleşti; Nr. 5. — Str. Craiovei — Argeşelul (Ciumeşti); Nr. 6. — Tîrgul din Vale — Ştefăneşti (sat); Nr. 7. — Str. Craiovei — Valea Mare — Enculeşti; Nr. 8 — Calea Bucureştilor (Ceair) — Bascov; Nr. 9. — Str. Craiovei — Valea Mare — Ştefăneşti (spital); Nr. 11. — Str. Craiovei — Bascov — Schiau; Nr. 12. — Teatrul de Stat — Bradu; Nr. 13. — Str. Craiovei — Muzeul Goleşti; Nr. 14. — Str. Craiovei — Valea Ursului; Nr. 15. — Str. Craiovei — Colibaşi (Uzina de autoturisme); Nr. 16. — Str. Craiovei — Racoviţă.

Vedere parţială a orașului

Pe Calea Bucureşti

Muzeul local

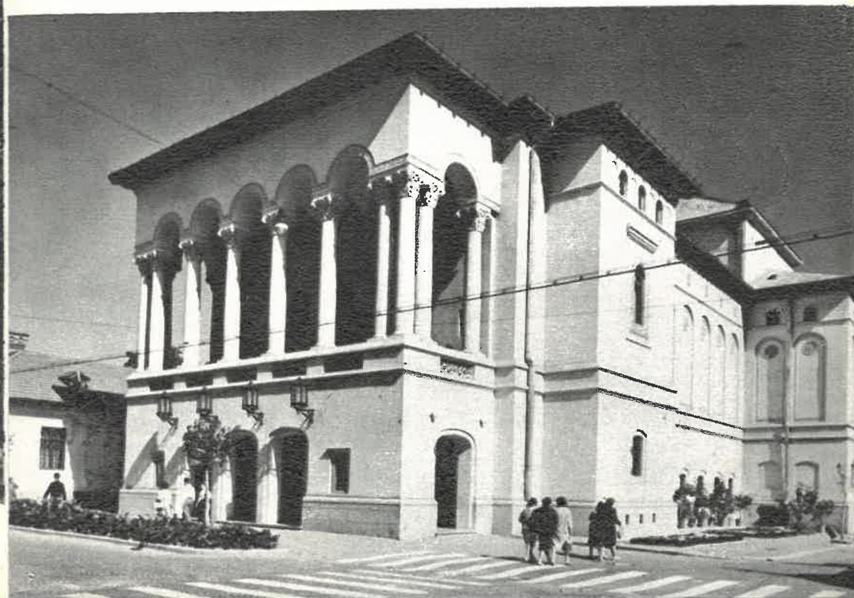
În secția de istorie a muzeului

Consiliul popular municipal

Teatrul de stat

Liceul « N. Bălcescu »

Magazinul « Modern »

Consiliul popular județean. În stînga, monumentul 1907

Biserica « Mavrodolu »

Poșta și telefoanele

Hotelul « Argeș »

Palatul Culturii

Seara în centrul orașului

Institutul Pedagogic

Braseria din piaţa gării

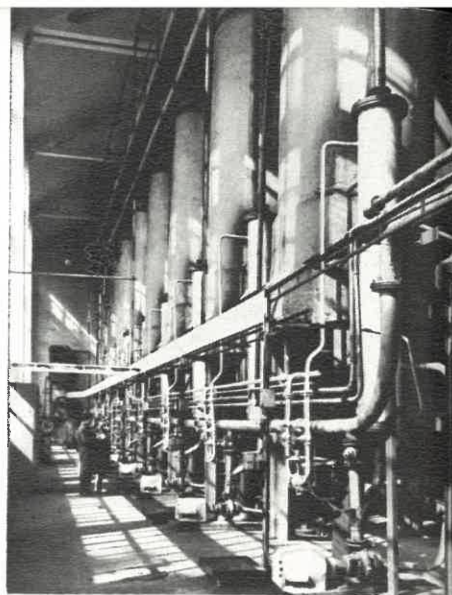

Vedere asupra oraşului dinspre stadion

Autogara

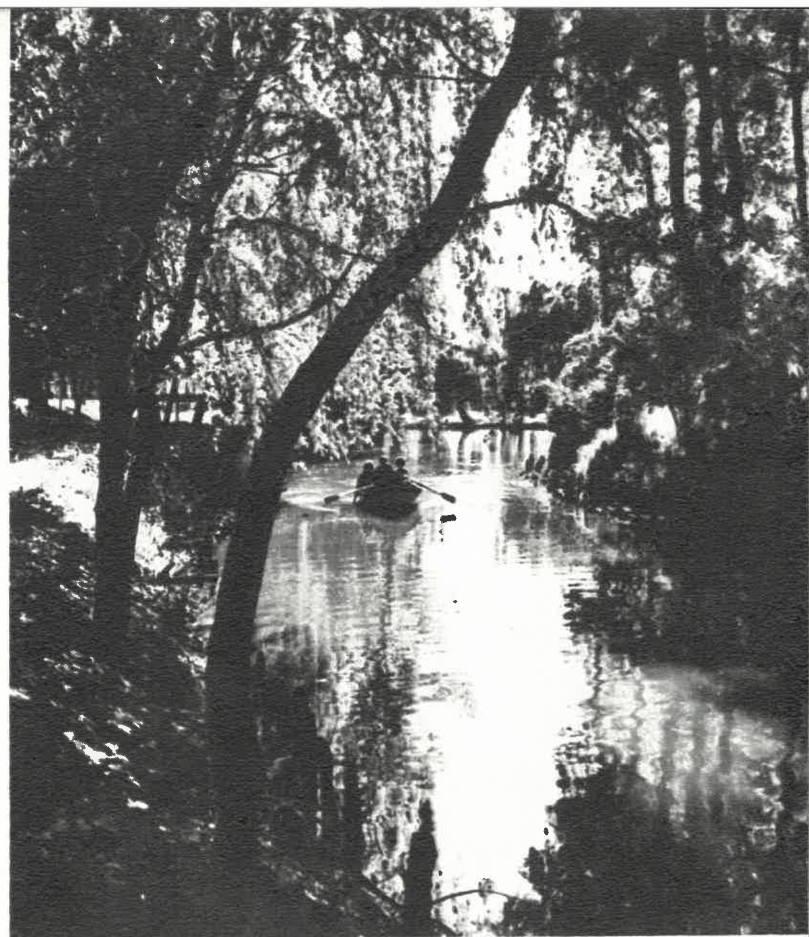
Fabrica de tananți « Argeșul ». Interior

Uzina chimică

Combinatul pentru industrializarea lemnului

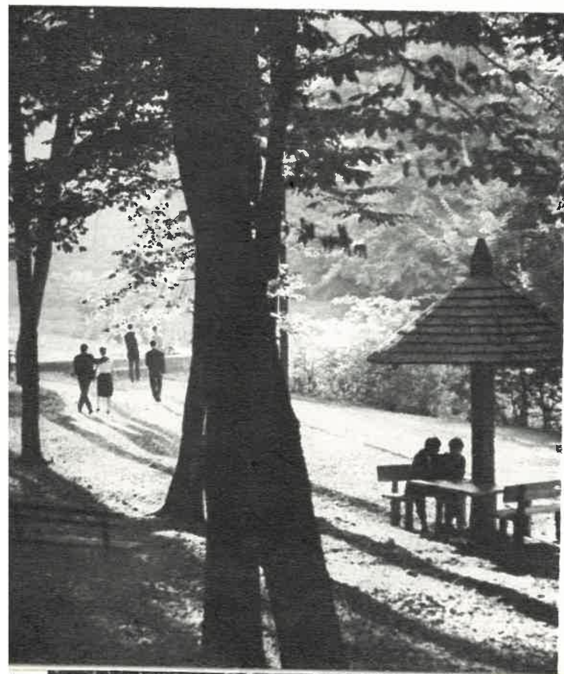

În parcul « Argeș »

Schitul Trivale

Parcul Trivale

Muzeul Golești

Muzeul Golești. Interior

Golești. Biserica

Mănăstirea Cotmeana

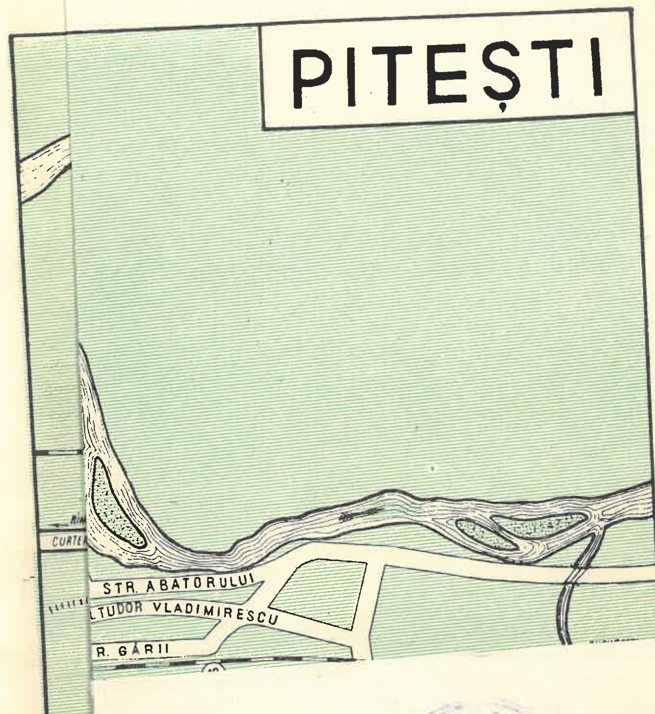

Mănăstirea Tutana

Redactor responsabil: Constantin Darie
Tehnoredactor: Petre Dumitru

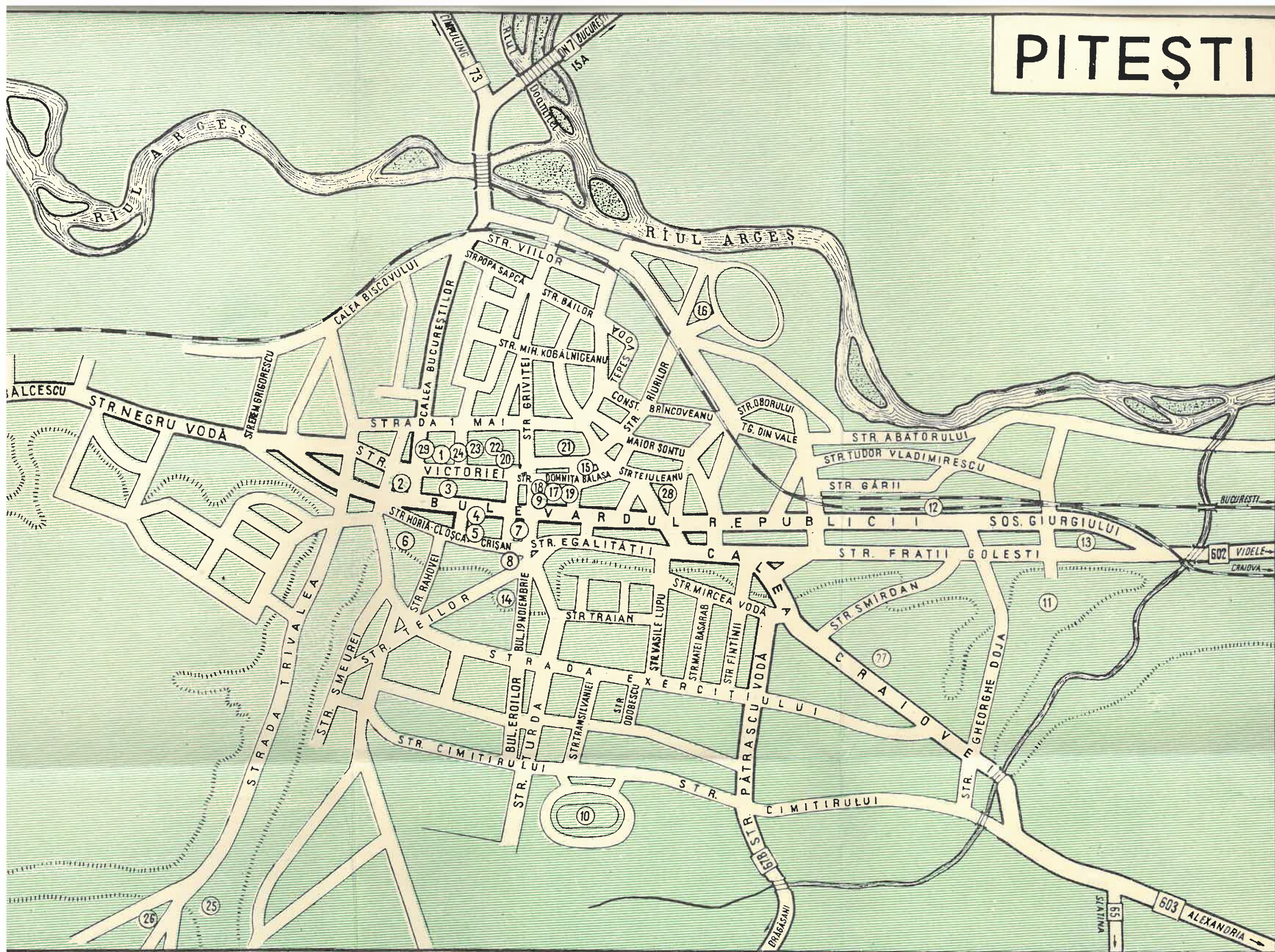
Dat la cules 13.08.1968. Bun de tipar 21.01.1969. Apărut 1969. Tiraj 2000+140 ex. broșate. Hîrtie rotoheliogravură de 80 g/m². Ft. 32/700×1000. Coli ed. 3,19. Coli de tipar 1,75. Comanda 3975. Planșe una hartă tipo. A. nr. 9824. C.Z. pentru bibliotecile mari 796,5. C.Z. pentru bibliotecile mici 796,5.

Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică – Calea Șerban Vodă 133–135, București. Republica Socialistă România
Comanda nr. 751

P
RÎUL ARGEŞ
RÎUL ARGEŞ
CÎMPULUNG
73
DN 7 BUCUREŞTI
15A
RÎMNICU-VÎLCEA
15A
CURTEA DE ARGEŞ
DN 7
STR N. BĂLCESCU
STR. NEGRU VODĂ
CALEA BISCOVULUI
CALEA BUCUREŞTILOR
STR. POPA ŞAPCĂ
STR. VIILOR
STR. BĂILOR
STR. MIH. KOGĂLNICEANU
STR. GRIVIŢEI
TEPEŞ VODĂ
STR. RÎURILOR
CONST. BRÎNCOVEANU
STR. OBORULUI
TG. DIN VALE
STRADA 1 MAI
STR. MAIOR ŞONTU
STR. ABATORULUI
STR. TUDOR VLADIMIRESCU
STR. VICTORIEI
STR. DOMNIŢA BĂLAŞA
STR. TEIULEANU
STR. GĂRII
BULEVARDUL REPUBLICII
SOS. G
STR. HORIA-CLOŞCA-CRIŞAN
STR. EGALITĂŢII
CALEA CRAIOVEI
STR. FRAŢII GOLEŞTI
STR. RAHOVEI
STR. TEILOR
BUL. 19 NOIEMBRIE
STR. MIRCEA VODĂ
STR. SMIRDAN
STR. TRAIAN
STR. VASILE LUPU
STR. MATEI BASARAB
STR. FÎNTÎNII
STR. GHEORGHE DOJA
STR. SMEUREI
STRADA TRIVALEA
STRADA EXERCIŢIULUI
BUL. EROILOR
STR. TURDA
STR. TRANSILVANIEI
STR. ODOBESCU
STR. PĂTRAŞCU VODĂ
STR. CIMITIRULUI
STR. CIMITIRULUI
67B
DRĂGĂŞANI
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
12
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

PITEȘTI
RÎUL ARGEȘ
RÎUL ARGEȘ
CÎMPULUNG
73
DN7 BUCUREȘTI
15A
Doamnei
STR. VIILOR
STR. POPA ȘAPCA
STR. BĂILOR
CALEA BISCOVULUI
CALEA BUCUREȘTILOR
STR. MIH. KOGĂLNICEANU
TEPEȘ VODĂ
STR. GRIVIȚEI
CONST. BRÎNCOVEANU
STR. RÎURILOR
STR. OBORULUI
TG. DIN VALE
BĂLCESCU
STR. NEGRU VODĂ
STR. GH. GRIGORESCU
STRADA 1 MAI
STR. VICTORIEI
MAIOR ȘONTU
STR. DOMNIȚA BĂLAȘA
STR. TEIULEANU
STR. ABATORULUI
STR. TUDOR VLADIMIRESCU
STR. GĂRII
BUCUREȘTI
BULEVARDUL REPUBLICII
ȘOS. GIURGIULUI
STR. HORIA-CLOȘCA-CRIȘAN
STR. EGALITĂȚII
CALEA CRAIOVEI
STR. FRAȚII GOLEȘTI
602 VIDELE
CRAIOVA
STR. RAHOVEI
STR. TEILOR
BUL. 19 NOIEMBRIE
STR. TRAIAN
STR. MIRCEA VODĂ
STR. VASILE LUPU
STR. MATEI BASARAB
STR. FÎNTÎNII
STR. SMÎRDAN
STRADA TRIVALEA
STR. SMEUREI
STRADA EXERCIȚIULUI
STR. PĂTRAȘCU VODĂ
STR. GHEORGHE DOJA
BUL. EROILOR
STR. TURDA
STR. TRANSILVANIEI
STR. ODOBESCU
STR. CIMITIRULUI
STR. CIMITIRULUI
678
DRĂGĂȘANI
65
SLATINA
603 ALEXANDRIA
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

În colecția „Mic îndreptar turistic"

Au apărut :

București
Craiova
Sibiu
Valea Prahovei
Brașov
Cluj
Iași
Lacul Roșu
Bacău
Timișoara
Galați
Ploiești
Brăila
Sovata
Blaj
Slatina
Curtea de Argeș
Alba Iulia
Sighișoara
Vatra Dornei
Tîrgoviște
Oradea
Arad
Tîrgu Mureș
Borsec
Băile Herculane
Litoralul românesc
Mediaș
Tușnad
Sinaia
Călimănești-Căciulata
Băile Govora
Băile Olănești
Cîmpulung

În curs de apariție

Piatra Neamț
Predeal
Turnu Severin
Slănic Moldova
Suceava

Lei 7